POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

CIENA 10 KUNA. BROJ 3

USTAŠA

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

VIESTNIK HRV. UST. OSLOBOD. POKRETA

USTAŠA

GODD. XV. — BROJ 3
ZAGREB, 21. I. 1945.

S NARODOM - BEZ POSREDNIKA

at.: Neprijatelji i neutralci nabacili su u više navrata pitanje i držanje seljačtva u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Oni su, žaleći za mirotvorstvom i sporazumaštvom nekadašnjeg stranačkog vodstva hrvatskih seljaka, pokušali svietu dokazati, kako je hrvatsko selo protiv Poglavnika i protiv vlastite države, i kako nasuprot ustaštvu partizanstvo okuplja nezadovoljne nacionalne snage — uz komuniste — u borbi na strani saveznika.

Politički najoprezniji dio hrvatskog seljačtva i uz to najpuntarskiji kraj Hrvatske nalazimo zadnjih desetljeća u Hrvatskom Zagorju. Na domak Zagreba — središnje političke kuhinje — Zagorac je ne samo mnogo izpaštao, nego i naučio. Političari, smutljivci, izbornici sjedali su često u kola ili saonice i šetali Zagorjem sabirući uz lažna obećanja i mastnu puricu: glasače, svoje pristaše. Seljački bregi i stare hiže značile su tada mnogo. Ali samo do svršetka izbora. Gospoda bi se poslije toga pokupila u grad, a sirotinja je ostala čekati do druge borbe...

Varan i zavaravan Zagorac je napokon postao fiškal, naučio je politički misliti, nadati se i biti na oprezu.

Ustaškim oslobodjenjem Države i podizanjem starih pravica na tisućljetno priestolje Hrvatsko je Zagorje stavljeno pred nepoznanicu. Toga do sad u političkom rječniku nije bilo. Ustaše nisu došli u zabita seli tražiti glasače, nego su sami došli noseći glas Slobode. — Zagorac sporo misli i dugo treba dok podpuno povjeruje svom bližnjemu. Zato je trebalo mnogo vremena dok izčeznu magle pustih obećanja sa starih brajda, plavih trnaca i stoljetnih hiža.

Na zadnji dan Ustaške godine došao je dobri Gospodar medju Zagorce, da se bez posrednika i posebnih vladarskih svečanosti uvjeri o razpoloženju svojih podanika. Onak kak se prostre najbolšem prijatelju, tako su sela i naselja dočekala državnog Poglavara.

»Da bi vladali našim krajem...« rekao je trenuto jedan klasičan Zagorac. A to bijaše rečeno iskreno kao u molitvi. Najveći nezadovoljnici i najljući borci »Za stare pravice« danas su podpuno smireni i zadovoljni »Poglavnikovom politikom«. I jedina im je želja, kako su Mu govorili, »da dojde mir Boži na Hrvatsku Državu i da Poglavnik bude naš Gospodar...«

SNIMAK S POGLAVNIKOVA BORAVKA U HRVATSKOM ZAGORJU

Od VII. stoljeća pa do pred dva desetljeća postojala je neprestano hrvatska samobitnost, a u narodu postoji o tome sve do danas podpuna sviest. Hrvatski narod je i državne osebujnosti. Kroz 13 stoljeća postojao je hrvatski narod i hrvatska država, a nikad u cieloj toj milenijskoj poviesti nisu se Srbi i Hrvati pokušali udružiti bilo narodnosno, bilo državno. Tobožnje jedinstvo što ga beogradski vlastodržci sada kušaju ostvariti silom to je umjetna tvorevina i obsjena. Srbi i Hrvati nisu jedan narod, nego dva naroda, Srbija je na Balkanu a Hrvatska je u Europi.

POGLAVNIK 1935.

BEZ POPUŠTANJA

U nekom narodu mjerodavna je samo ona skupina, mjerodavan onaj sloj, ili dapače samo pojedinac, koji poštuje i sliedi tradiciju i želi ostvariti vjekovne družtvovno-političke i kulturne težnje i zadatke toga naroda. Zacielo je na strani tih i takvih pregalaca većina; no kad bi oni i ostali u manjini, čak sasvim neznatnoj, povlastica, da su jedino mjerodavni, bila bi i dalje samo njihova, dok bi činjenica, da je većina protiv njih, ukazivala tek na ćudoredno i duhovno opadanje u tom narodu.

O nama Hrvatima može se bez pretjerivanja reći, da su veoma često u naše ime govorili i o nama odlučivali — nemjerodavni. Ti su počinili prvu pogrješku već time, što su »vodili politiku«, umjesto da su učili, kako će postati tumači narodne volje. Oni su bili političari, umjesto da budu psiholozi naroda, koji će se savjestnim i dugotrajnim proučavanjem stalno približavati narodnoj duši sve dotle, dok ova za njih ne postane u punom smislu rieči otvorena knjiga.

Narod kao cjelina — a u tome upravo i leži težkoća da ga se dokuči — ne govori riečima, nego osjećajem. On ne umije riečima izraziti ono, što hoće, niti prosvjedovati protiv onoga, što ne će. Ali on spontano reagira na svaki čin svojih predstavnika — ne možda talasanjem masa, no toliko više i prije otvaranjem svoje nutrinje i poklonom svog srdca i povjerenja, kad se radi o nečemu, što je u skladu s njihovim stoljetnim predajama, a nepovjerenjem i udaljivanjem, odtudjivanje samozvanim vodjama, kad ovi ne zastupaju njegova životna načela.

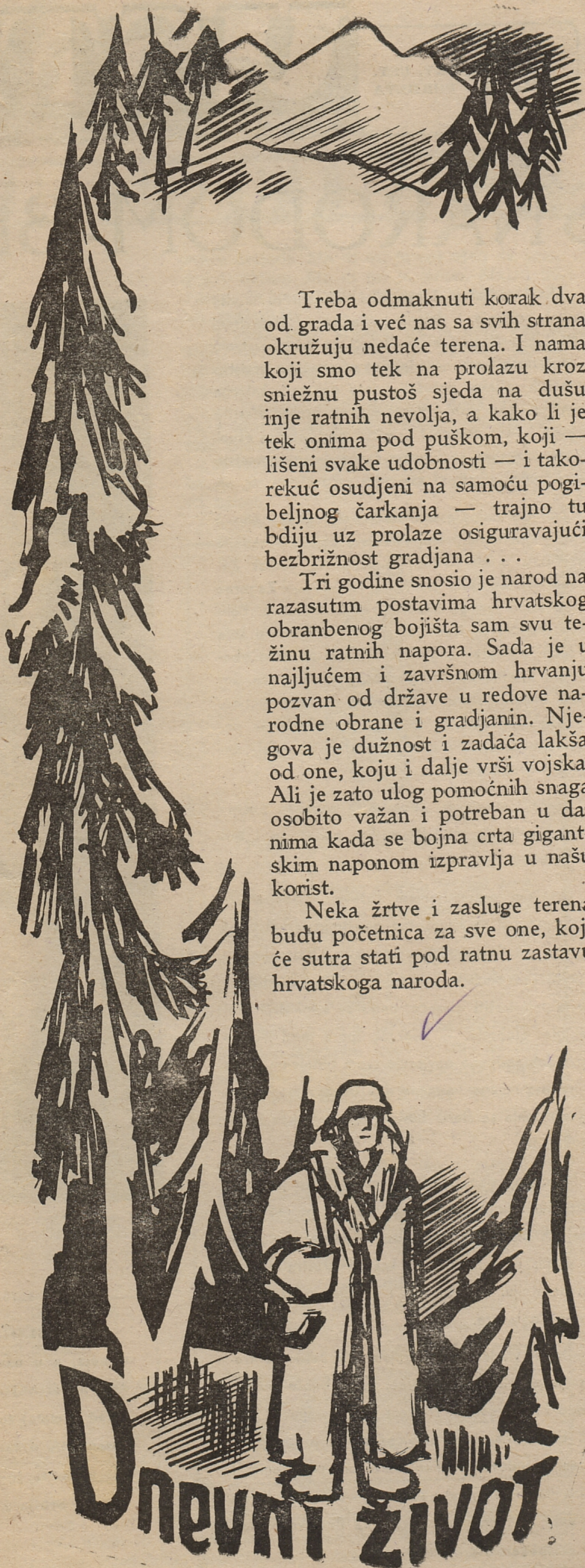
Hrvatski narod, etički zdrav i politički zrio, izpoviedao je vjekovima osnovno načelo svoje politike: ne odstupiti od svoga prava, ne popustiti neprijatelju. Bez popuštanja prolazio je taj mali narod kroz svoju poviest. Desetkovan poradi toga tko zna koliko puta, krivo osumnjičen, prezren i zapostavljen, on je izdržavao sve te nedaće i po toj izdržljivosti zapravo pobjedjivao. Najveća je naime pobjeda — ostati.

Mi smo ostali narod, uza sve to, što su nam »naučno« dokazivali, da smo samo pleme. Ostali smo Hrvati, uzprkos toga, što smo imali biti sad Talijani, Austrijanci i Madžari, a sad opet Turci i Srbi. Ostali smo nepopustljivi i onda, kad su nam, pošto su bez uspjeha na nama okušali sve moguće stvarne narodnosti, nastojali silom nametnuti izmišljenu jugoslavensku narodnost.

U Hrvatskoj su dakle i za hrvatski narod mjerodavni samo oni, koji zajedno s njim i u njegovo ime čvrsto i nepokoljebljivo zastupaju i brane načelo nepopuštanja.

Ne popuštamo, kad se radi o narodnosti, jer naša je narodnost hrvatska. Ne popuštamo, kad se radi o državnoj pripadnosti, jer mi smo 1102. i 1527., 1918. i 1941. pripadali samo — hrvatskoj Državi. Njoj pripadamo i danas, a o drugoj kakvoj ne želimo ni razpravljati, a kamo li priznavati je.

Suvremena Hrvatska ne treba ljudi, koji bi se obrtimice bavili politikom, kako je to bilo sve do Oslobodjenja, jer sada politiku ne vode više pojedinci, nego sav narod, i ne više demagogijom, nego s puškom u ru-

Treba odmaknuti korak dva od grada i već nas sa svih strana okružuju nedaće terena. I nama koji smo tek na prolazu kroz sniežnu pustoš sjeda na dušu inje ratnih nevolja, a kako li je tek onima pod puškom, koji — lišeni svake udobnosti — i takoreкuć osudjeni na samoću pogibeljnog čarkanja — trajno tu bdiju uz prolaze osiguravajući bezbrižnost gradjana . . .

Tri godine snosio je narod na razasutim postavima hrvatskog obranbenog bojišta sam svu težinu ratnih napora. Sada je u najljućem i završnom hrvanju pozvan od države u redove narodne obrane i gradjanin. Njegova je dužnost i zadaća lakša od one, koju i dalje vrši vojska. Ali je zato ulog pomoćnih snaga osobito važan i potreban u danima kada se bojna crta gigantskim naponom izpravlja u našu korist.

Neka žrtve i zasluge terena budu početnica za sve one, koji će sutra stati pod ratnu zastavu hrvatskoga naroda.

IZ POSTROJNIČTVA

IMENOVANJA I ODLUKE MINISTRA POSTROJNIKA

»Odlukom ministra postrojnika od 28. II. 1944. broj D. p. 287/1944. priznato je Jeli V a l e n č i ć iz Breze, kotar Bjelovar, udovi iza pokojnog Andrije Valenčić, životom postradalog ustaškog zbirnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta, i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljski mirovine državnog službenika I. dočinovnog razreda s 30 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 28. II. 1944. broj D. p. 340/1944. priznato je Ani B a r t o l i n iz Drnja, občina Drnje, kotar Koprivnica, udovi iza pokojnog Ljudevita Bartolin, životom postradalog ustaškog zbirnog pobočnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika II. činovnog razreda 3. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

Odlukom ministra postrojnika od 31. X. 1944. broj D. p. 328/1944. priznato je Katici D a j a k iz Ciste, občina Imotski, kotar Imotski, udovi iza pokojnog Marijana Dajak, životom postradalog ustaškog tabornika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima, pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika X. činovnog razreda s 35 godina navršene državne službe.«

Broj 4850/44. **Zagreb, 23. studenoga 1944.**

IMENOVANJE

Temeljem § 56. odj. 2. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta — od 11. kolovoza 1942., a na priedlog stožernika, upućenog Zapovjedničtvu ustaša, imenujem ustašu Manu B i l o v i ć a, činovnika gradske munjare iz Karlovca, pobočnikom za družtvovno-gospodarska pitanja Ustaškog stožera Pokupje, sa sjedištem u Karlovcu.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:

Dr. L o v r o S u š i ć

Broj 4851/44. **Zagreb, 23. studenoga 1944.**

IMENOVANJE

Temeljem § 56. odj. 2. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta — od 11. kolovoza 1942., a na priedlog stožernika, upućenog Zapovjedničtvu ustaša, imenujem ustašu Stjepana F u n j a k a, nadstojnika željezničke postaje iz Karlovca, pobočnikom za nadzor Ustaškog stožera Pokupje, sa sjedištem u Karlovcu.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:

Dr. L o v r o S u š i ć

Broj 44/45. **Zagreb, 8. siečnja 1945.**

IMENOVANJE

Temeljem § 47. odj. 4. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta, od 11. kolovoza 1942., a na priedlog Zapovjedničtva Ustaša imenujem ustašu Petra J a n č i j e v a iz Gjurgjevca logornikom ustaškog logora Gjurgjevac.

Za Poglavnika i Dom spremni!

Postrojnik:

Dr. L o v r o S u š i ć

»Odlukom ministra postrojnika od 14. II. 1944. broj D. p. 335/1944. priznato je Luciji K a r d u m iz Zagreba, udovi iza pokojnog Alojzija Kordum, životom postradalog ustaškog logorskog pobočnika logora Priedor, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika X. činovnog razreda s 35 godina navršene državne službe.«

BEZ POPUŠTANJA

ci. Oružje, što ga ni pred kim ne polažemo, danas je simbol našeg vrhovničtva i naše nepopustljivosti.

Predaju hrvatskog naroda sliedi danas jedinstvena hrvatska vojska, jer ona želi, čuvajući i braneći napadnutu hrvatsku Državu, ostvariti naše vjekovne težnje slobode i pravde. Kod nas je dakle mjerodavan samo borac mačem ili perom za našu narodnu i državnu samostalnost, kojemu je savršeno svejedno, s koje strane svieta neprijatelj dolazi i kako se zove.

Bez popuštanja, uztrajno i vjerno uz svoju zastavu slobode i časti, kroči hrvatski narod napried. Pred njim su zapreke, a iza zapreka je pobjeda. Ponosno, samopriegorno, mi joj idemo sigurnim korakom ususret.

S. VITKOVIĆ

»Odlukom ministra postrojnika od 28. II. 1944. broj D. p. 336/1944. priznato je Kati M i š k e c iz Torčeca, občina Ludbreg, kotar Ludbreg, udovi iza pokojnog Josipa Miškec, životom postradalog ustaškog zbirnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodialčkog pokreta, i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovnog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

NOVOSTI IZ SVIETA

UZ DRUGI TEHERAN

& — Kao što je nekoliko sretnih vojničkih podhvata, posebno onaj od 16. prosinca prošle godine razvedrilo obzorje izgleda Njemačke i njezinih saveznika na početku godine 1945., tako su na anglosaskom vidokrugu izkrsle nove sablasti, koje izmeču tlo pod nogama američkoj i englezkoj bezbrižnosti i uvjerenju u pobjedu, koje je izgradjeno u minulih dvanaest mjeseci. Upravo pred odlučnu bitku, kada se »saveznicima«, zagrezlim daleko od svojih pričuvnih i obskrbnih središta duboko u evropsko tlo, trebalo sabrati i odmjeriti svaki udarac za što bolji učinak, nastupila je opet jedna kriza u njihovim odnosima. Nije to doduše prva takva pojava u njihovom taboru, ali je ova posljednja obilježena činjenicama, koje bi mogle biti poraznim. Jer, dok su u prijašnjim nesporazumima svi podjednako izticali uz svaku oštriju rieč i potrebu, da se spor rieši bez dubokih potresa i takovih rješenja, koja bi išla na uštrb jednoga od trojice, dotle se u ovome času vodi žučljivo dobacivanje putem novina, gdje se svakoj od spomenutih velesila predbacuje najotvorenije težke prekršaje medjusobnih utanačenja sa posebnom nesuzdržljivošću, bez ikakve težnje da se zadrži pristojan oblik pregovaranja.

Ne ulazimo u razpravu, je li to posljedica živčane napetosti zbog odsudnosti časa ili čega drugoga, ili mislimo, da ne ćemo reći previše, ako označimo sadašnje razdoblje američko-sovjetsko-britanskog običenja slabo prikrivenim ratom svih protiv svih. Englezko-boljševičko suparništvo na Kontinentu, kao stara pojava, sada se pojavilo u dosad bezprimjernoj žestini, a čitav je spor povećao i nesklad izmedju Londona i Washingtona. Amerika naime, koja je u više navrata htjela pokazati, kako joj nije do miešanja u nutarnje prilike evropskih naroda, uspjela je ipak osigurati sebi neposredni uvid i uticaj na prilike u »oslobodjenim« područjima. La Guardijino imenovanje je dokaz takve politike. Istodobno, američki tisak obara se na uplitanje Englezke u nutarnje uredjenje Italije, Belgije, Grčke i ostalih osvojenih zemalja, dok ova sa svoje strane otvoreno kritizira američki ulog u ratu i držanje Sjedinjenih Država Amerike. Ta obostrana novinska i krugovalna paljba ostavlja u anglosaskim zemljama utisak, koji je vrlo dobro označio britanski govornik Mac Donald Hastnigs riečima, da se sam sebi pričinja kao da je u družtvu, u kojemu se svi gosti medjusobno nabacuju kamenjem.

U takovom političkom podneblju imao bi se ostvariti ponovni sastanak Staljina, Churchilla i Roosevelta, koji je ponovna izvedba Teheranske komedije s umanjenim izgledima u kakav-takav uzpjeh. Već i samo mjesto sastanka predstavlja kamen spoticanja, jer se Staljin nikako ne dâ iz svoga duplja, budući da tamo ima najveće mogućnosti prisiliti svoje subesjednike na popuštanje, a englezko je javno mišljenje i suviše ogorčeno prosjačkim podoknicama i vandrokaškim izletima svoga Premiera diljem čitavog svieta. Roosevelt se u krajnjoj nuždi služi svojim zdravstvenim stanjem kao izgovorom. A pitanja, koja očekuju taj sastanak, zbog svoga konačnog riešenja zapliću se u medjuvremenu u nedogled. Otvoreno pitanje Poljske stavlja čak i hladnokrvne englezke cincare u zabludu. U Grčkoj se izravno sukobljuju sovjetske crvene predhodnice pod oznakama ELAS-a sa vojnicima Imperije. Ta čarobna sjednica, što više, trebala bi uskrisivati i mrtve, te ustanoviti konačno uredjenje t. zv. federativne »Jugoslavije«. O ostalim pitanjima sva trojica najradije uobće šute.

Gomile u pozadini, nadražene bezobzirnim promičbenim brbljarijama, zahtjevaju rješenja za probleme, koji će u svakom slučaju imati presudnog značenja za konačnu poslijeratnu organizaciju svjetskog poredka, a dnevno ih novinstvo, papagajski trubi danomice. Razpucane temelje suradnje nastoje zadržati na okupu izjavama o potrebi ponovne uzpostave ratne osnove, ali izgleda, da je to preživjeli savjet i nemoguća mogućnost. Lom prieti u nepoznatoj budućnosti, pa je svima na umu samo način, da se izvuče barem temeljna vriednost uloženih glavnica.

G. Sumner Welles mogao je bez ikakvog pretjerivanja izjaviti: »Sjedinjene Države ulaze u novu godinu s nesigurnošću, kakove nije bilo još od početka rata. Dok naši vojnici prinose najveće žrtve, čini se, da su naši ratni ciljevi sve manje jasni i da su nesigurniji nego prije tri godine.«

U Londonu i Moskvi misle takodjer tako.

NAJTEŽA KUŠNJA ZA SAVEZNIKE

Stockholm. — Proglašenje privremene poljske vlade u Lublinu nije doduše iznenadjenje za Washington, ali se u tamošnjim političkim krugovima ipak spoznaje opasnost, koja je nastala novim položajem, započinje posebna viest »Stockholms Tidningena« iz New Yorka. Američko ministarstvo vanjskih poslova stavljeno je pred težku odluku, koja će imati utjecaja ne samo na sveukupnu buduću američku politiku, nego i predstavlja ozbiljno ugrožavanje odnošaja, do kojih bi moglo doći izmedju triju savezničkih velesila. Na sastanku predstavnika novinstva u ponedjeljak izjavio je ministar vanjskih poslova Stettinius, da Sjedinjene Države i nadalje kao i do sada priznaju poljsku izbjegličku vladu u Londonu. Ozbiljno je pitanje sada za američko ministarstvo vanjskih poslova, da li će ovo priznanje opozvati i prenieti ga na lublinsku vladu, te prema tome odobriti i utvrdjivanje granice u Iztočnoj Poljskoj, koj se je do sada otvoreno suprotstavljalo. Ovakvo promienjeno američko držanje u tom pitanju moglo bi izazvati ipak ozbiljnu oporbu sa strane američke javnosti, koja je većim dielom protiv rješenja pograničnog pitanja, koje nije priznato sa strane poljske vlade u Londonu, Washington ipak uvidja, da se radi o mnogo važnijoj stvari, nego li samo o pograničnom sporu. Time stvarno nastaje najteža kušnja za odnošaje izmedju saveznika, koja može imati dalekosežnih posljedica.

NEODREDJENO STANOVIŠTE LONDONA

Berlin. — U berlinskim političkim krugovima pripisuju najveće značenje novom razvoju poljskog pitanja, čija je glavna značajka proglašenje lublinskog odbora privremenom poljskom vladom. Do ovog razvoja nije nakon raznih obaviesti došlo neočekivano. Težki napadaji lublinskog odbora, zapravo Moskve protiv izbjegličke vlade u Londonu i odgovori londonskih poljskih ozbjeglica na ove napadače, predstavljaju po ovdašnjem shvaćanju značajke položaja, u kojem Moskva igra osobitu ulogu. Stanovište Londona još je prilično neodredjeno, pa se berlinski politički krugovi za sada ne osvrću na nj. Mnogo je jasnije, naprotiv, stanovište Sjedinjenih Država,, jer se u jednom očigledno s višeg mjesta nadahnutom članku »New York Timesa« kaže, da osnutak privremene vlade u Lublinu nije nikoga iznenadio, jer da se s takvim razvojem već davno računalo. Iz toga u Berlinu izvode zaključak, da Sjedinjene Države već počinju u ovom pitanju igrati ulogu Pilata. Tu ulogu one već odavna igraju u evropskim pitanjima i to obzirom na svoju jaku uposlenost u pacifičkom prostoru.

I OPET PITANJE STRELJIVA

Kako Reuter javlja iz Washingtona, iztaknuo je glavar ureda za ratnu mobilizaciju Byrnes u izvješću, što ga je podnio predsjedniku Rooseveltu, žurni poziv američkom ratnom veleobrtu, da dobavu streljiva za čete u borbi održi na sadašnjoj visini. Byrnes je doslovce rekao: »Mi se ne možemo ugodno odmarati.«

Što se tiče trgovine Sjedinjenih država Amerike poslije rata, izjavio je Byrnes: »Naši poslovi po zakonu o zajmu i najmu donieli su nam u ratno doba rekordni obseg izvozne trgovine. Tako mora ostati i u našem priradu u vrieme, kada nastupi mir.«

DR. GÖBELS UZ NOVU GODINU

»Kad će se jednom kasnije pisati poviest ovog rata, onda

Protivno od svih očekivanja, kojima su na britanskom Otoku bili popraćeni englezki vojnički i politički podhvati na balkanskom tlu, pobjednički mimohod englezkih jedinica u Ateni izvršen je u — jednoredu. Burna počastna(?) paljba, koja je dočekala britanske padobrance sa naše slike na ulicama grčkog glavnog grada, nije bila predvidjena ni u jednom političkom nacrtu »dalekovidnih« anglosaskih državnika. Ponosnog kraljevskog lava opet su jednom drzko povukli za rep, a primirje sa ELAS-om nije drugo, nego jedan od udaraca po obrazu englezkog naroda . . .

povjestničari ne će moći mimoići konstataciju, da je u tom vratolomnom času njemačkog i evropskog razvoja do spasenja došlo uslied toga, što je jedan veliki vodja našao svoj narod, a narod svog vodju, te da su jedan bili dostojan drugoga.

Nemam niti izdaleka namjeru, da prigovaram ili da tugujem nad ratnom godinom 1944. Ona nam je doniela težku školu, ona nas je težko izmučila, ali nas je dovela i k pravoj sviesti. Njemački narod nije u toj godini ostao ništa dužan. To je bila godina našeg snalaženja. Medjutim na kraju te kušnje nalazi se slavlje naše žilavosti.

Rat se uviek odlučuje tek u posljednjem kolu. Kad pak u Londonu i Washingtonu i Moskvi misle, da mi pri tom ne ćemo imati više rieči, oni će ovo svoje mišljenje, kao i razna druga mišljenja o nama morati iz temelja preizpitati. Oni će u budućе morati još mnogo toga naučiti. Sinovi naroda naših protivnika moraju zablude svojih vodstva plaćati svojom krvlju i svojim životima i to tako dugo, dok ne uvide, da se njemački narod ne može pobiediti, nego da je odredjen, da izvojšti pobjedu.

Nova godina naći će nas spremne. Ne ćemo ni časka kolebati, niti gubiti hrabrost. Kao što smo svladali staru godinu, tako ćemo zagospodariti i ovom, što god nam ona doniela, mi smo na sve spremni. Njemački narod položit će tek onda svoje oružje, kad bude pobjedu sigurno držao u svojim rukama, a niti trenutka prije. Kolikogod volimo mir, on će biti i mora biti pobjedonosni mir, kojeg se nikad ne ćemo morati sramiti. To je sada neodstupna odluka. Nova godina borba i rata naći će njemački narod i njegovo vodstvo na vrhuncu položaja.«

OPET NEZAPOSLENOST

Reuterov dopisnik iz Pariza Harold King javlja o težkoj gospodarskoj krizi u Francuzkoj. On kaže, da odmah moraju biti poduzete mjere, kako bi se spriečilo, da ne dodje do masovne nezaposlenosti. Veleobrtni život u Francuzkoj mogao bi podpuno zastati. Zbog nedostatka ugljena nastale su ogromne potežkoće, te su tvornice prisiljene gotovo svaki dan zatvarati svoja vrata. Broj nezaposlenih radnika popeo se na 650.000, dok oko jedan milijun tvorničkih radnika živi na temelju tako zvanog »75 posto«. Najveća pogibelj za Francuzku sastoji se u tom, da ona nema sirovina. Bit će vjerojatno potrebno, te će koncem ove godine podpuno zastati čitav tkalački veleobrt u sjevernoj Francuzkoj.

Atlantska povelja

»Demokracija« — zvučan naslov sam po sebi — privukao je poglede i povjerenje ljudi sa svih kontinenata. Ti su obično onda pod gotov groš uzimali sve, što je na sebi nosilo naslov: London, ili Washington. Radilo se dakako o promičbi. Stvar se je obično razpačala pod američkim ili englezkim zaštitnim žigom.

Poput Willsonovih točaka iz prošloga, tako je anglosaska promičba u sadašnjem ratu naduvala i razvikivala, kao evandjelje mira i pravde u svietu, čiju bi organizaciju preuzele S. A. D. i Velika Britanija, t. zv. »Atlansku povelju«. U njezinu korist davali su svoje glasove milijuni ljudi, koji su vjerovali u Mesijansku ulogu zapadnih velesila, za njezinu provedbu zavijali su vojnici Amerike i Englezke svoje obitelji u crno; i poraženi su se narodi upuštali u nesigurne podhvate partizanskog ratovanja, da izvojuju pravo na blagodati, koje je propoviedala zloglasna povelja.

Zloglasna? . . . Naravno! Jer u času, kad su izkrvareni narodi, lakovjerni vjernici plutokratske boginje tražili provedbu osnovnih načela Atlanske povelje, pušta im predsjednik Roosevelt za vrat hladni mlaz: »Atlanska povelja uobće ne postoji«. On ruši i preostale nade licemjernim pitanjima: »Tko je vidio takvu jednu izpravu? U našem je narodnom muzeju nema!«

Atlanske povelje dakle, u čije su ime milijuni poslani na klaonicu evropskih bojišta nema, ona je plod nečije mašte, i — prema tome — svi su izgubljeni životi bezsmislena žrtva nečije grube šale. Za nas to doduše ne znači ništa, mi takvim patkama ne nasjedamo, a ovakvi slučajevi raztriežnjuju i one naše malobrojne, čije oči možda još u potaji zabljesćuje sjaj »Biele kuće«. Ali — što mogu na to reći oni, koji su svoje nade u pravdu na svietu položili u »demokracije«, oni, koji su se zaklinjali na ideje Atlanske povelje?

Neka nam na kraju bude dopušten priedlog — čitaoci će oprostiti na izrazu: — Možda bi se čast Atlanske povelje ipak moglo spasiti: Gg. američki kramari i tvorničari . . . papira našli bi u njoj dobar zaštitni znak . . . !

IZ ZAPLIENJENOG TVORIVA

Izvještaji naših oružanih snaga spominju kadkada, da je zarobljeno uz ostalo tvorivo i — pismarske, pismohrana ili slično.

Znam i vidio sam, gdje su »drugovi« bježali bacajući od sebe sve što se moglo odbaciti pa i samu odjeću i obuću, pa gdje ne bi u tim i takovim prilikama napustili bez daljnjega i »arhive« pa makar bile i »strogo poverljive«. Neki hrabriji dospiju možda spaliti ili što slično, no jedno je činjenica — nikada se nije dogadjalo da su partizani naše natjerivali u takav bieg, odnosno nikada se nije dogadjalo, da su zarobljivali čitave pismohrane većih jedinica, recimo jednakih njihovim »brigadama« i »divizijama«.

Malo je šaljivo ustanoviti ovo i sjetiti se uz to — koliko se naduhavaju, ne bi li im ipak netko povjerovao u — junačtvo.

Medjutim i same njihove pismohrane pokazuju najbolje, s kim imademo posla. Znam posve sigurno na primjer, da su ljudi u pojedinim mjestima prilikom zaplienjenih partizanskih arhiva pronalazili, u kojem je dućanu koja omotnica, koji komad papira ili bilo što drugo — o p l j a č k a n o ! To nam govore njihove arhive prije nego li smo slovo iz njih pročitali. Papirići svake vrsti i najnemogućijih oblika. Početnička službena »korespodencija«. Nemoguća smjesa svih na ovom području vladajućih i vladavših — blaženopočinuvših pravopisa i dialekata. Rukopisi ljudi, koji s perom nisu nikada imali posla, a podpisi onih najviših često su takovi, da čovjek dobiva dojam, da osim tih pet — šest slova čovjek ni jedno drugo ne poznaje.

Dakako ne postavljam to kao absolutno pravilo, već kao — najčešće susretanu činjenicu.

Samo podpis, koji dolazi redovno negdje s lieve strane na posebnom mjestu — redovno je drugačiji, izpisan, kratko, inteligentniji. Naime, ovdje se redovno podpisuju komesar, povjerenici, oni, što nadziru, oni, što pozivaju na odgovornost, a i — odgovaraju za eventualno nepravovremeno pozivanje drugih na odgovornost.

Nadalje občenito pronalazimo u tim spisima bezbroj medjusobnih razmirica, natezanja, osobnih stvari, sitnica, niškoristi, kojima se posvećuje osobita pažnja, jer se radi o čovjeku, koji to može.

Ton, način pisanja je onakav, kako naši ljudi najbolje označuju, kad reknu, da se netko »pravi važan«. Neprirodno, prisiljeno, namješteno pisanje nekih »zapisnika« ili »protokola« — oslovljavanje s smiešnim nazivima, kojima bi se ti isti ljudi prije par godina smijali. Napuhivanje. Svejedno radi li se o nečitljivim biljužkama za dnevni »raport« ili se radi o mjesečnim izvješćima jedinica, ili se radi o spomenutim zapisnicima N. O. odbora, ili čak o zabilježkama s kakovih tečajeva bilo koje struke. Recimo, prošlo mi je kroz ruku dvadesetak bilježnica nekog višeg bolničarskog tečaja. Nijedna bilježnica nije bila obsežnija od četrdeset stranica. Nijedna od preko dvie trećine izpunjena. Tečaj je bio završen. O svim bolestima bilo je pisano toliko, koliko znade kod nas danas svaki prosječan čovjek. Obsežnije i više je bilo pisano o tifusu, i dakako s posebnim naglašivanjem spominjana »partizanska burad« — stratište največeg njihovog blaga — ušiju. Još jednoj vrsti bolesti posvećena je posebna pažnja: spolne bolesti. Jasno. U ostalim spisima iz razumljivih razloga ovakove su stvari izbjegavane — medjutim dosta je i ovo. Sjetim se i rukopisa. Izmedju dvadesetak rukopisa bio je jedan jedini takav, za kojeg nisam bio u sumnji, je li se »posjednik«, da tako reknem, tog rukopisa borio sa slovima ili nije. Tako eto izgleda jedan viši tečaj bolničarki. Kako je tek na nižem tečaju? Odnosno, kako je s ostalom rajom?

U posljednje vrieme bilo je mjestimice prilike, da se naši mali crvendaći susretnu sa svojom velikom crvenom braćom. Izgleda, da su se jedni i drugi — zacrvenili — možda od stida. Naime jedni su i drugi jedni druge ipak drugačije zamišljali.

Papir sve podnosi, ali poslije i sve — kaže. Možda je to razlog, da partizani s vrlo malo junačtva povjeravaju papiru svoja recimo prava imena — svoja djela obzirom na zarobljene, svoja junačtva na podhvatima. Sve je daleko više i daleko nespretnije od jedne dobre — fraze.

Medjutim i ovako pomno skrivani prsti i prave nakane ipak izbiju tu i tamo. U sliedećim brojevima — na ovom mjestu donosit ćemo te i takove primjere.

Ustaška Hrvatska i hrvatski narod

Mi pojmovno razlikujemo stvari, koje se čestoput u biti slievaju u jedno. Kod sunca možemo razlikovati svietlo, oblik i toplinu, iako sve te tri stvarnosti u biti sačinjavaju jedno te isto sunce. Kad smo za naslov ovog članka stavili »Ustaška Hrvatska i hrvatski narod«, nismo to učinili zato, što bismo i na čas pomislili, da je Ustaška Hrvatska nešto drugo, a hrvatski narod opet nešto drugo, nego zato, da bismo mogli što točnije objasniti onaj zajednički ideal, za koji se danas borimo i umiremo, a u kojemu ćemo sutra živiti i razvijati se.

Uviek je bilo pogibeljno polaziti ususret budućnosti s nejasnim pojmovima, sa neizgradjenim metodama i zbrkanim ciljevima.

Ova potreba — poći ususret budućnosti s jasnim pojmovima — nije ni pred jednim dosadašnjim hrvatskim pokoljenjem bila tako velika i prešna kao pred ovim našim sadašnjim. Mi moramo biti posve na čistu, što hoćemo, kuda idemo, koje nas potežkoće čekaju na putu i koju duhovnu i tvarnu opremu moramo osigurati i ponieti.

Oduviek smo težili za podpunom državnom nezavisnošću. Mi smo je i postigli. Ali postigli smo je u ratu i to u največem i najstrašnijem ratu povjestnice, koji još traje. Jedno zato, što je to tek dobivena, mlada državna nezavisnost iza stoljeća patnja, pritiska i nazadovanja, a drugo zato, jer ovaj rat s čitavog neprijateljskog bojišta diže prema našoj mladoj nezavisnosti mač prietnje i uništenja — mi moramo oprezno odklanjati od sebe opasne osjećaje opojnosti i triumfa. Taj duhovni alkohol lako smuti i bistrije glave. Ostanimo triezni! Triezan je čovjek jači od pijanog, jer posjeduje ono, po čemu je čovjek gospodar prirode i slika Božja, a to je: razum.

San o punoj državnoj samostalnosti i puna državna samostalnost, to su dvie vrlo različite stvari. Ova dva stanja mogu se zgodno uzporediti sa stanjem mladića, dok sanja o ženitbi i o samostalnom gospodarstvu i s stanjem gotova čovjeka, koji već radja i odgaja djecu i brine se za hranu i obranu svoje obitelji.

Nu svi zreliji ljudi vrlo dobro znaju, da se stanoviti dio ove romantike u svakom slučaju dosta brzo razpline, da se tisuće mogućnosti svedu konačno na jednu ograničenu stvarnost, da se uz liepe stvari neminovno prilieplji po štošta manje ugodno i liepo. Ukratko: ostvareni san ipak ponešto zaostane za čarima samog čistog sna.

Pa ipak, upravo onda, kada čovjek u zrelijim godinama skine sa sebe plašt romantizma, onda je tek snažno priljubljen obitelji i imetku i onda je tek čvrsti, promišljeni i uztrajni graditelj svoga i zaštitnik svojih.

Nešto je slično i s nama Hrvatima. Mladićko doba romantizma, kada smo sanjali o samostalnoj Hrvatskoj i kada su naši sni bili suncem obasjani i cviećem ovjenčani, otišli su u nepovrat. Počeli smo jesti kruti kruh stvarnosti. Dvie silne, gorostasne dužnosti stoje pred nama: obrana i izgradnja. Mladić je postao čovjek. Njegovo nekada razpjevano oko osjenjeno je brigama, a u njegovo gladko lice urezuju se prve bore. Treba misliti, treba napinjati sve snage.

Da bismo uspjeli svoju obranu i izgradnju sigurno provoditi i do kraja provesti, jedna je od temeljnih potreba da pravilno ocienimo sudjelovanje naroda u državi i da se država osnuje što dublje i što jače na snažnom narodnom temelju.

O izrazima »narod«, »domovina«, »država« suvremeni mislioci kojekako lome. Težko je tim izrazima odrediti zajedničko i obće priznato značenje. U traženju stroge definicije ovih pojmova, slabo će nam pomoći i naši prvi pjesnici i zastupnici liepe književnosti, uzprkos mnogih kićenih rieči, koje upotrebljavaju. Ali što se ne da skalupiti u strogo omedjenu formulu, to se ipak dade opisati. Jedno je sigurno: ono, radi čega je domovina draga, a samostalna država uzor, nisu u prvom redu ni gore, ni doline, ni oblaci, ni ptičice, — nego živi ljudi, živi narod. Želja za ugodnim zajedničkim životom sa svojom vrstom ljudi, koja uvjetuje slobodu, koja uvjetuje prostor, a što sve omogućuje i prouzrokuje napredak, — to su pogonske snage, koje vežu narod u cjelinu, a ovu cjelinu primoravaju u borbu za nezavisnu državu. Zar nije odmah jasno, kolika je i kakva je veza izmedju naroda, domovine i države? Domovina i država nisu nešto odieljeno od naroda, nisu jedan pojam za sebe, razstavljeni idol sa hramom i poklonicima, nego ono veliko nešto u nama i medju nama samima. Narod nije niti samo neki ud u državnom tielu. Jer je narod u čitavom državnom tielu, on je čitavo državno tielo. Jer i državni Poglavar je dio naroda, vlada isto tako, vojska isto tako, a ideologija državnog upravljanja i njezin sastav, to je opet izvadjeno (i toliko naglašujemo, da mora biti izvadjeno iz same narodne duše onako, kako se ona očituje u predajama prošlosti i u svim emanacijama sadašnjosti.

Narod dakle nije pasivni elemenat države, nego i te kakav djelatni činbenik. Što je narod djelatniji, to je država dinamičnija i jača, a što je narod manje uposlen i uveden, to je država umornija, sušičavija, sličnija razlomku. Ima i bilo je država, gdje samo u djelatnom državnom životu sudjeluje veći ili manji postotak, a veći dio naroda stoji kao posmatrač ili čak kao bolesnik. Ako takvo stanje potraje dugo, vladalački će se sloj ili umoriti ili nastradati, a u iznimnim slučajevima smije to stanje trajati kraće vrieme, ali sa čvrstom tendencijom, da se što prije država sva i čitava sredi, složi i slije s narodom u jedno zdravo, jako i dinamično tielo, u jedan jedini obranbeni, udarni i konstruktivni organizam.

Nijedna elita, koja djeluje kao prva konstruktivna snaga države, ne smije biti u trajnoj opreci sa svojim narodom. Ona mora biti produženje i usavršenje onih najboljih narodnih želja i težnja i narod u toj eliti mora prepoznati samoga sebe i to ono najbolje iz samoga sebe. U tome je opravdanje svake elite i u tome je njezino poslanje. Prema tomu elita se mora odlikovati i elitnom ljubavlju prema narodu i to ne prema nekom zamišljenom narodu, nego prema živom, stvarnom narodu, kakav živi oko nas. Neke opreke izmedju elite i naroda naravno moraju biti — naime nekoliko elita vuče prema gore, prema napredku, a većina čestoput zateže prema dolje, i to ne radi ciljeva, koji bi bili oprečni narodnoj duši, nego radi niekanja i lienosti. Stoga se sam po sebi izključuje u svakoj državotvornoj skupini rat sa svojim vlastitim narodom, a nameće se sama po sebi potreba liepog postupka i pametnog predobivanja narodne većine za ciljeve, koji su konačno izvadjeni iz same narodne duše.

Hrvatski narod, koji je poviest zabilježila još u pradavno doba (i to uviek) samo kao državu, a nikada kao lutačku rulju ili neodredjeno pleme ili skupinu, počevši od Harahvatiša, preko Dona do Biele Hrvatske, pa sve do četiriju hrvatskih kneževina i jedinstvene hrvatske kraljevine, — taj hrvatski narod pun je težnje da sav i cjelokupan sudjeluje u dinamici i izgradnji svoga državnog života. Tomislavova vojska i svi kasniji ratovi dokazuju, kako je hrvatski narod sav i čitav vojevao, a tisućljetne tradicije sabora dokazuju, kako je sav i čitav tražio najbolje misli za svoj državni i narodni pravac.

Evo putokaza našim nastojanjima. Ustaštvo se je rodilo u hrvatskoj narodnoj duši i zato, jer je hrvatski narod porodio Prvog Ustašu i sve žive ustaše, a drugo zato, jer su sve dobre misli vodilje ustaštva izvadjene iz duboke i bogate zaklade hrvatske narodne duše. Suvremeno ustaštvo je samo nastavak i kuntinuitet vjekovnog hrvatskog ustaštva i sadašnji su ustaše samo suvremeni potomci Petra Svačića, Kružića, Zrinjskog, Ibrišimovića, Mesića i Kvaternika. Ono nije niklo izvan hrvatskog naroda, nego u hrvatskom narodu i kao emanacija same hrvatske narodne duše. Ustaše-borci, ustaše-upravnici i ustaše-mislioci moraju se složnom i uskladjenom brigom truditi, da svome napaćenom narodu dadu uviek i u svakoj prilici razumjeti, da su oni pravi narodni sinovi, a njihove težnje samo odjek najdubljih i najčišćih narodnih težnja. Ideal mora biti: iz naroda smo, osloniti se na narod, uposliti narod, s narodom i za narod.

DR. DRAGUTIN KAMBER

BORCI PJEVAJU

Još ni zore niti dana biela
Podigla se šarena odiela
Odmetnici obučeni tako,
U Požegu misle ući lako,
Udarili na grad od Vidovca,
Traže robe i hrvatskog novca,
Udariše baš sa južne strane,
Te naišli tu na domobrane,
Koji u grad nedadu im ući,
Već ih staše izpred sebe tući.
To pred zoru bila je subota,
Od pucanja velika strahota,
Od pucanja topovskih granata,
Polupani prozori i vrata.
Kud bi borba tu priroda vene,
Plaču djeca, djevojke i žene.
Svuda borba neprestano vlada,
Jurišaju i od vinograda.
Domobrani bacaju rakete,
Vinogradi po briegu se svietle,
A po gradu ulice se sjaje,
Svud se puca nitko ne izdaje.
Nekud pjesma, nekud vlada vika,
Sve dok tane ne trefi satnika.
Satnik Horvat u toj borbi pao,
Svakom borcu njegovom ga žao.
Bilo nešto ranjenih vojnika,
Od oružja naših protivnika.
Odmetnici koji bili prvi,
Ostavili pred linijom krvi,
Mjesečina, nebi mrak to gusti,
Mnogo kapa ostade im pusti,
Dosta ih je izgubilo glave,
Jurišajuć na Hrvate prave,
Evo što je u toj borbi bilo,
Viču napred, samo lievo krilo,
Viču napred da idu Madjari,
Al ih Hrvat dočekuje stari,
Od pucanja Požega se ori,
Jedna kuća od granata gori,
Iza kuće upaljena zgrada,
A oko nje već protivnik pada,
Znamo da ih poginulo dosta,
Jer im ljudi i mrtvijeh osta,
Kakvi biše njihovi vojnici,
S novinama izać će na slici,
A kad dan se pokazao bieli,
S Požegom se ta banda odjeli . . .
Sastavio domobran Mijo Garašević
14. sat IV. boj. IV. gorskog zdruga

Stari borci prilagodjuju se novim prilikama. Prokušani junaci Hrvatske udarne divizije progone neprijatelja služeći se svim suvremenim ratničkim sredstvima. Krinkanje je vojna stvar!

S POGLAVNIKOM KROZ SNIEŽNE ZAGORSKE BREGOVE — STARA GODINA U ZNAKU USTAŠKE SPREMNOSTI — POGLAVNIK U ZAVJETNOM PROŠTENIŠTU HRVATSKOG NARODA — IZNENADJENJA, RADOST, BOŽIĆNICE — POGLAVNIČE, HVALA BOGU, DOBRO! — MEDJU POGLAVNIKOVIM TJELESNIM ZDRUGOVIMA — TOPNIČKE SALVE U ČAST VRHOVNOG ZAPOVJEDNIKA ORUŽANIH SNAGA — SRETNA VAM NOVA GODINA! — PRED JEDNIM RUDNIKOM — NAROD, VOJSKA, POKLICI, SUZE I VOJNIČKA PJESMA — SELA, ZASTAVE, DJECA . . . — TAKO JE SVRŠILA GODINA 1944. —

Pod bremenom ratne stvarnosti izčeznuli su i posljednji dani prestupne 1944. godine. Ostao je još zadnji list u godišnjaku na radnim stolovima još dvadesetčetiri sata na dnu vremenske riznice. Svaki ih je gradjanin Nezavisne Države Hrvatske sproveo prema svojim mogućnostima ,a mnogi je listajući tegobama prošlosti osjetio nadu u još nedirnutu budućnost.

Obdareni izvanrednom i divnom prilikom sudjelovali smo na staru godinu u Poglavnikovoj pratnji kroz snježne zagorske bregove i sela bilježeći život, radost i sviest hrvatskog malog čovjeka u susretu s narodnim državnim poglavarom.

Iz množtva utisaka posižemo samo za najživljim slikama zadnjeg starogodišnjeg Poglavnikovog posjeta narodu i junačkim borcima. Nanizani novinski redci samo su odbjesak trajnog utiska i pravog značenja ovog pohoda pod stare krovove seljačke i na postave junačkih branitelja sjeverozapadne Hrvatske.

U prve jutarnje sate 31. prosinca zveckaju pustim ulicama grada pojedini samovozi žureći k skupnom odredištu, ustavljajući se uz maksimirski perivoj — na dubravskoj cesti — koja je već zakrčena brojnim vozilima i čuvenim bučnim trokolicama, koje najčešće navješćuje gradjanstvu blizinu Poglavnika.

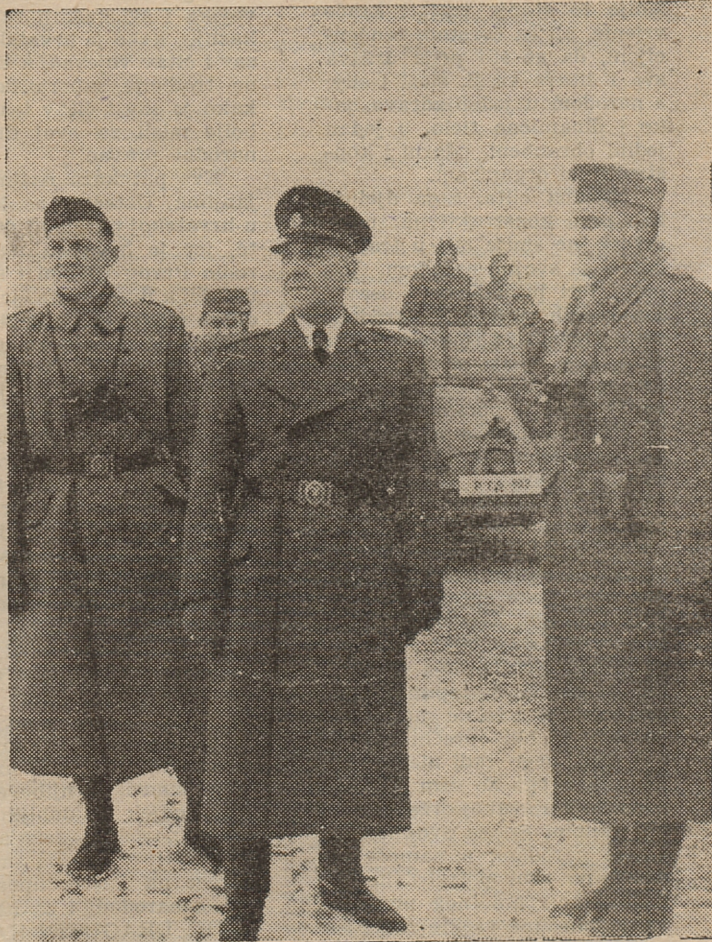
Dok iz magle i polumraka na sve strane strši strojno oružje, miešaju se poklici, premještaju samovozi i vrše posljednje pripreme kolone na odlazku ,dotle pod cestovnom razsvjetom uz stisak ruku upoznajemo suputnike današnje vožnje.

Uz zapovjednika Poglavnikove tjelesne bojne pukovnika Miju Bzika primjećujemo zapovjednika Ustaške obrane pukovnika V. Luburića i pukovnika Josipa Mrmića, pročelnika odgojnog odjela Minorsa. Nedugo zatim stiže i general Vilko Pečnikar zapovjednik hrvatskog oružničtva te pukovnik Jozo Rukavina zapovjednik redarstva oružanih snaga.

Još nekoliko savjeta i pogled na teretnjak U. O. u kojem spremni za svojim oružjem stoje u zimskim odorama junaci groma i noža, a onda gotovo nečujno zaustavlja se uz postrojbu samovoz iz kojega u pratnji državnog tajnika, glavnog ravnatelja za javni red i sigurnost pukovnika E. Lisaka osobnog liečnika dopukovnika Budaka, dopukovnika Ice Kirina i poručnika Velimira Pavelića izlazi vedar i svjež Poglavnik.

čke kućice još su u snu. Nj
hovi stanovnici još ne znaju d
je državni Poglavar zadnji da
godine velikih borbi, posvet
priprostom puku i neudobni
vojničkim nastanbama.

Ustaške posade, koje s
svih uzvisina gospodare pr
lazima i cestama, čuvaju m
stove i narodno dobro nasl
čuju po broju samovoza te

Deset minuta prije šest lančani kotači započinju svoju današnju vožnju. Polazak.

Prošavši kraj uspavanog radničkog naselja sagradjenog odlučnošću i brigom prvog radnika, otiremo zagrebački snieg na sesvetskim razkršćima. U tankom bielom pokrivalu pričinja nam se stara godina kao baka koja je u zadnje dane smogla razkošnu pahuljastu odjeću. Naša vojnička vozila puštaju po strani svako reportersko sustavljanje; mimoilazimo skupine njemačkih vojnika, gdjekoja kola tjeraju uz jarak vesele i rane tamburaše i zakreću Kašinskom cestom prema Lazu.

Po visovima nad putom uz stražarska mjesta plamsaju vojničke vatre. Skromne selj
izgledu kolone da njihovim p
dručjem ovog časa prolazi P
Ustaša. Pojedini vojničari, k
naidju putem ,promrzlim
kama bacaju pušku na poča
oštrim udarcima peta ,pun
ponosnim grudima i sjajn
radostnim očima odaju poča
i u mnoštvu nepoznatih l
traže onaj poznati lik, koji
u njihovim srdcima uklesan
dana ustaške prisege.

Svaki pak onaj borac što
okrenuvši na povjerenoj
koti ciev strojopuške usmje
put golih sniežnih šuma i
štićivao zagorske putove, zn
je, da Veliki Ustaša u jedno
samovozu koji se je kraj nje
provezao, računa baš s nji
da cieni njegovu spremnost,
mu je zahvalan zbog Hrvats

naci groma i noža, a onda gotovo nečujno zaustavlja se uz postrojbu samovoz iz kojega u pratnji državnog tajnika, glavnog ravnatelja za javni red i sigurnost pukovnika E. Lisaka osobnog liečnika dopukovnika Budaka, dopukovnika Ice Kirina i poručnika Velimira Pavelića izlazi vedar i svjež Poglavnik.

Deset minuta prije šest lanani kotači započinju svoju dašnju vožnju. Polazak.

Prošavši kraj uspavanog radničkog naselja sagradjenog odlučnošću i brigom prvog radnika, otiremo zagrebački snieg sa sesvetskim razkršćima. U tankom bielom pokrivalu prikazuje nam se stara godina kao ona koja je u zadnje dane mogla razkošnu pahuljastu odjeću. Naša vojnička vozila uštaju po strani svako reporterško sustavljanje; mimoilazimo skupine njemačkih vojnika, gdjekoja kola tjeraju uz zrak vesele i rane tamburaše u zakreću Kašinskom cestom prema Lazu.

Po visovima nad putom uz iska mjesta plamsaju

vojničke vatre. Skromne seljačke kućice još su u snu. Njihovi stanovnici još ne znaju da je državni Poglavar zadnji dan godine velikih borbi, posvetio priprostom puku i neudobnim vojničkim nastanbama.

Ustaške posade, koje sa svih uzvisina gospodare prolazima i cestama, čuvaju mostove i narodno dobro naslućuju po broju samovoza te po izgledu kolone da njihovim područjem ovog časa prolazi Prvi Ustaša. Pojedini vojničari, koji naidju putem ,promrzlim rukama bacaju pušku na počast, oštrim udarcima peta ,punim ponosnim grudima i sjajnim radostnim očima odaju počast i u množtvu nepoznatih lica traže onaj poznati lik, koji je u njihovim srdcima uklesan od dana ustaške prisege.

Svaki pak onaj borac što je okrenuvši na povjerenoj mu koti ciev strojopuške usmjerio put golih sniežnih šuma i zaštićivao zagorske putove, znao je, da Veliki Ustaša u jednom samovozu koji se je kraj njega provezao, računa baš s njime da mu cieni njegovu spremnost, da mu je zahvalan zbog Hrvatske,

i stavlja ga u red najmudrijih, najčastnijih svojih suradnika.

Mimoišavši čvrste utvrde i brojne neumorne ustaške čuvaer na položajima Poglavnikova se povorka spustila snježnim zavijutcima put poznatog hrvatskog prošteništa gdje je na glavnom trgu postrojen počastni vod, nasuprot velikog vojničkog okičenog bora.

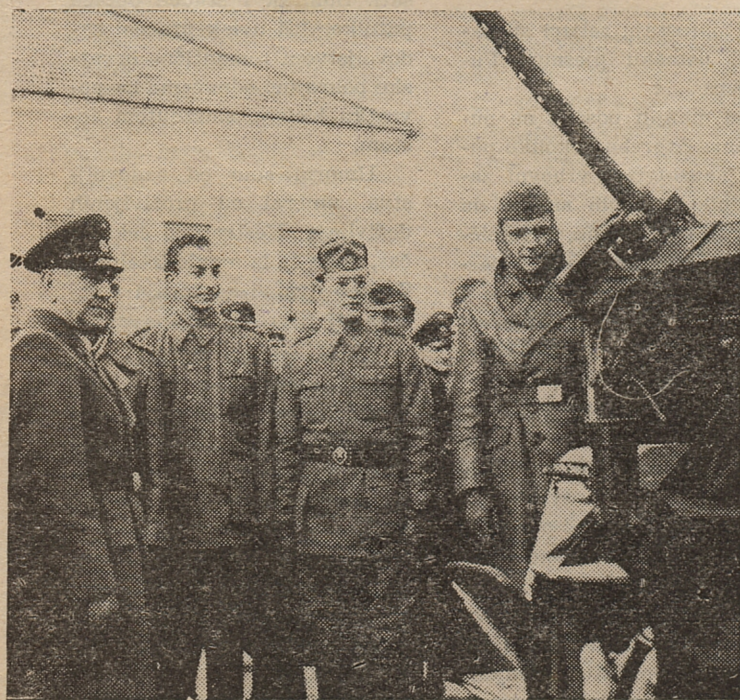
Zapovjednik bojne zagrebačkog posadnog zdruga proslavljeni i više puta odlikovani mladi borac ustaški satnik S. Barišić predao je Poglavniku prijavak. Porukovavši se s prisutnima Poglavnik se zaputio u svetište ,gdje ga je na ulazu dočekao iznenadjeni i obradovani župnik i dekan. Uvodeći Ga u crkvu prečastni dekan rekao je svojim župljanima:

»Ovo je naš dragi Poglavnik . . . «

Smjestivši se u klupu pred oltarom Poglavnik je pozvao seljake, koji su došli prisustvovati ranoj misi, da takodjer u klupama zauzmu mjesta. Za vrieme svete mise naroda župnik je oslovio narod liepom propoviedi s kojom je potaknuo vjernike da se na dan stare godine zahvale Bogu za sva dobročinstva i za sreću, koju im je dolazkom dragog Poglavnika izkazao. Iztaknuvši osobitu Vladarevu pažnju za ovaj hram, o čemu će svjedočiti i mramorni Poglavnikov glavni oltar u crkvi ,pozvao je vjernike da se skladnom pjesmom zahvalnicom obrate nebu za sreću i dugi život Poglavnika.

Poslije službe Božje nepregledni narod pjevao je hrvatsku državnu himnu. Prije izlazka iz crkve Poglavnik se zanimao za velike umjetničke radove i popravke, koji su u toku ,a zatim je praćen razdraganim množtvom izašao na trg. Mjestni općinski načelnik Josip Milošić pozdravio je izpred svih visokog gosta.

»U ime moje općine, Poglavniče, koja je presretna da se ovaj čas nalazite medju nama ja Vas kao načelnik po-

zdravljam i želim Vam sretnu Novu Godinu.«

Poglavnik je odgovorio: »Hvala Ti izruči moj bratski pozdrav svojim općinarima i reci da i ja njima čestitam i želim sretnu Novu Godinu.«

Mjestna glazba zasvirala je počastnu koračnicu, a narod je sa svih strana nagrnuo za- ... rod je pjevao hrvatske božićne popjevke ,a budući da je glas o dolazku Vrhovnika brzo stigao i u najudaljenije domove sabralo se na ovu ranu misu toliko svieta, da je velika većina morala ostati na trgu čekajući do svršetka službe Božje, dok Poglavnik izadje, da Ga vide i pozdrave.

Poslije pročitanog evandje-

ustavljajući Poglavnika na sva-

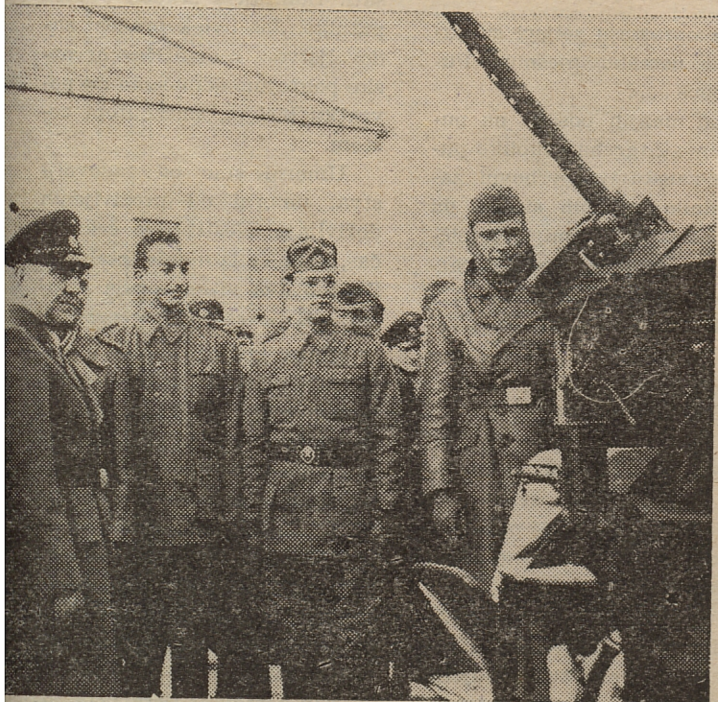
stavlja ga u red najmudrijih, najčastnijih svojih suradnika.

Mimoišavši čvrste utvrde i brojne neumorne ustaške čuvare na položajima Poglavnikova se povorka spustila snježnim zavijutcima put poznatog hrvatskog prošteništa gdje je na glavnom trgu postrojen počasni vod, nasuprot velikog vojničkog okičenog bora.

Zapovjednik bojne zagrebačkog posadnog zdruga proslavljeni i više puta odlikovani mladi borac ustaški satnik S. Barišić predao je Poglavniku rijavak. Porukovavši se s prisutnima Poglavnik se zaputio u svetište ,gdje ga je na ulazu dočekao iznenadjeni i obradovani župnik i dekan. Uvodeći ga u crkvu prečastni dekan rekao je svojim župljanima:

»Ovo je naš dragi Poglavnik . . . «

Smjestivši se u klupu pred oltarom Poglavnik je pozvao seljake, koji su došli prisustvovati ranoj misi, da također u klupama zauzmu mjesta. Za vrieme svete mise na-

je pjevao hrvatske božićne popjevke ,a budući da je s o dolazku Vrhovnika brzo gao i u najudaljenije domove sabralo se na ovu ranu misu ko svieta, da je velika većina morala ostati na trgu čekući do svršetka službe Božje dok Poglavnik izadje, da vide i pozdrave.

Poslije pročitanog evandjelja župnik je oslovio narod liepom propoviedi s kojom je potaknuo vjernike da se na dan stare godine zahvale Bogu za sva dobročinstva i za sreću, koju im je dolazkom dragog Poglavnika izkazao. Iztaknuvši osobitu Vladarevu pažnju za ovaj hram, o čemu će svjedočiti i mramorni Poglavnikov glavni oltar u crkvi ,pozvao je vjernike da se skladnom pjesmom zahvalnicom obrate nebu za sreću i dugi život Poglavnika.

Poslije službe Božje nepregledni narod pjevao je hrvatsku državnu himnu. Prije izlazka iz crkve Poglavnik se zanimao za velike umjetničke radove i popravke, koji su u toku ,a zatim je praćen razdraganim mnoštvom izašao na trg. Mjestni občinski načelnik Josip Milošić pozdravio je izpred svih visokog gosta.

»U ime moje občine, Poglavniče, koja je presretna da se ovaj čas nalazite medju nama ja Vas kao načelnik pozdravljam i želim Vam sretnu Novu Godinu.«

Poglavnik je odgovorio: »Hvala Ti izruči moj bratski pozdrav svojim občinarima i reci da i ja njima čestitam i želim sretnu Novu Godinu.«

Mjestna glazba zasvirala je počastnu koračnicu, a narod je sa svih strana nagrnuo zaustavljajući Poglavnika na svakom koraku dok su pojedinci i čitave skupine u isti mah pružale prema njemu svoje ruke htjući se barem dotaći Velikog Muža.

Poglavniku su pristupali stari domorodci i politički borci s kojima je on pred sedamnaest godina na istom ovom mjestu održao javnu političku skupštinu.

»Mamica, kak je? . . .« pitao je Poglavnik jednu seljanku.

»Dobro, gospon Poglavnik, samo da se rat svrši.«

»Imate dece? . . .« pitao je On dalje.

»Imam četiri kćeri . . .«

»Onda vam nitko iz kuće ne služi vojsku . . .?«

»A — imam zetove . . .« ponosno je odgovorila starica. ». . . dobri su mi . . .«

Poglavnik se nasmijao: »No to je prva zadovoljna punica«

S briega, s ceste, s kuća odasvud gledalo je i klicalo mnoštvo. Poglavnik je pristupio jednoj skupini starijih seljaka i pitao ih:

»Jesu li Vam dobri ovi vojnici . . .?« pa se ogledava na ustaše mjestne posade.

Seljak Josip Gregurić rekao je u ime svih:

»Jesu, Poglavniče, jesu . . .«

»Morate imati razumievanja s vojskom. Ima ih, koji već preko tri godine služe Hrvatskoj . . .«

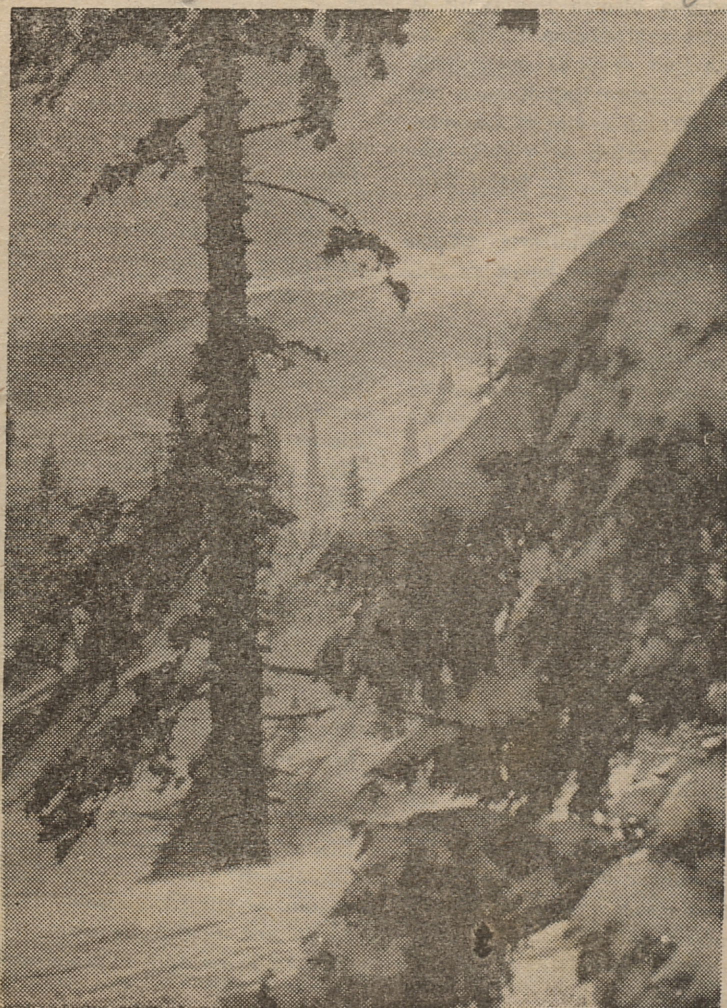
Isti seljak je nastavio:

»Znamo mi to Poglavniče, i mi smo služili . . . težak je vojnički kruh, ali ovi naši dečki su zlata vriedni . . .«

U razgovoru s najuglednijim ljudima mjesta čule su se rieči pohvale i ponosa na ustašku vojsku, koja je utvrdila i osigurala mir ovog kraja.

»Ovo tu je prava sredjena vojska, koja pozna red i stegu i mi smo podpuno sigurni, dok ustaštvo brani ovaj kraj«, rekao na je jedan mještanin, koji je uz to izpripoviedio zgodu iz nedavne borbe u selu Husinec, gdje se je mala posada opirući se velikim snagama zavjetovala Čudotvorki ako ih izbavi iz zla.

»Niti jedan od njih nije ranjen, a zarobili su čak i jedan partizanski top.«

Poglavnik se medju ostalim zaustavio kod rojnika Ante Vukovića rodom iz Livna gledajući na njegovim grudima odlikovanja za hrabrost i spomen medaljicu.

Uz poklike: »Živio naš gospodar!« hrlili su stari politički borci k Poglavniku, a jedan ga je podsjetio da bi mogli opet koji put održati skupštinu kao nekada.

»Za sada imam drugoga posla . . . Bit će i zato vremena . . .«

Djeci koja su se najupornije držala neposredne Poglavnikove blizine rekao je: »Vama je najbolje . . .« Pristupila je jedna žena: »Poglavniče, ja sam mama Vaše Barice, koja je kod Vas na Rebru.«

Poglavnik je rekao: »Dobra je ona . . .«

U štropotu strojeva, u romonu, poklicima i glasbi uz lepršave zastave ostavio je državni Poglavar sretnu i zadovoljnu općinu...

Pravac sjever.

Put se nastavlja.

Primivši prijavak od zapovjednika težkog sklopa dopukovnika Lončarevića te zapovjednika bitnica Poglavnik je prošao nastanbama sklopa, zaustavljao se kraj postrojenih vojnika izpravljajući neke nedostatke na novim plavim odorama a zatim je odobrio pokusno gadjanje iz težke haubice.

U zapovjedničtvu sklopa priredjen je domjenak za Poglavnikovu pratnju.

Izašavši iz borovima i ustaškim znamenima ukrašene blagovaone Poglavnik se zaputio do jedne bitnice, koja je zatim izpalila salvu.

Opraštajući se od mladih ustaških častnika upitao je jednog Hercegovca: »Jeste li postali već Zagorci?«

»Da Poglavniče, još malo...«

Na putu prema zagorskom trgovištu Poglavnik se zaustavio kod rudnika koji obskrbljuje ugljenom zagrebačku munjaru. Domobranski nadsatnik Kudec zapovjednik te rudarske skupine razložio je Poglavniku stanje u rudniku. Poglavnik se osobito zanimao za družtvovne i životne potrebe rudara.

Naokolo vide se još tragovi partizanskih zlodjela. Ustaške snage protjerale su daleko partizane iz ovoga kraja i tako omogućile ponovnu dobavu ugljena za zagrebačku munjaru.

Pred prvom željezničkom postajom posada P. T. S.-a predaje prijavak.

»Stanje nepromienjeno.« Vodnik iz bilježnice čita Poglavniku obširan prijavak. Čuvar prege, skretničar i ujedno upravitelj postaje medju ustašama omiljeli Blaž pokazuje Poglavniku skrbno vojničku nastanbu na kojoj manjkaju stakla. Poglavnik smjesta naredjuje brzu nabavku.

Prema daljnjem naselju predvodi sada svojim samovozom dopukovnik vitez Bobinac, odličan Poglavnikov vojnik, skroman, ali uviek veseo, vjeran i nepokolebiv. Primivši prijavak Poglavnik u isto vrieme prima čestitku načelnika Ivana Puzaka, zahvaljujući mu i uzvraćajući čestitke, njemu i ostalim seljanima.

Župnik Miško Nejak u kratkoj ali vrlo liepoj čestitki reče je: »K Novoj Godini izrazujem Vam Poglavniče, naše želje, da Vas Bog blagoslovi i da uzmognete usmjeriti svoje nastojanje na sreću i slobodu i spas hrvatskog naroda . . .«

S bunkera na koti čula se pjesma u čast Poglavnika. U istom mjestu Poglavnik je zajedno sa svojim vojničarima i pratnjom iz vojničke zdjelice objedovao.

Slučajnim pogledom zaokružili smo po svim visovima čvrste i sigurne utvrde. Dobro oružje u rukama vjernih vojnika najjače je jamstvo konačnog izhoda sadanjih velikih borbi.

*

Osamdesetčetiri godišnji seljak u istom mjestu pohvalio se Poglavniku, da već i njegov praunuk služi u hrvatskoj vojsci. Pripoviedali su nam o tom starcu, da pri spominjanju ime Poglavnik sklapa ruke kao pred svetinjom.

Jednako kao i na cielom putu i ovdje su hrvatski seljaci Poglavniku darivali po starom hrvatskom običaju božićnim darom. U susjednom selu, kada je već Poglavnik odilazio, dotrčao je za njim neki seljak i hvatajući ga za rukav sustavio.

»Gospod Poglavniče, znate kaj? Nismo vam dali nikakve božićnice. Pričekajte malo . . .«

Trčeći kao vjetar vratio se je doskora natrag. Djete njegovo predalo je Poglavniku dvie liepe crvene jabuke.

Pukovnik Lisak nije već imao kuda stavljati »božićnice«.

Nailazeći u narodu na biedu, Poglavnik je nevoljnima odmah pružio novčanu pripomoć. Isto je tako obećao pomoć onim ženama, čiji su muževi u vojsci, a kod kuće im je brojna obitelj.

Ostavivši zadovoljne mještane Gost Hrvatskog Zagorja krenuo je dolje. I u novoj župi je dočekan svečano i srdačno pozdravljen, a župnik je održao govor zaželjevši Poglavniku, da njegovi napori budu okrunjeni i konačnim uzpjehom.

»Da bi vladali uviek našim krajem . . .« uzkliknuo je jedan seljak stiskajući desnicu dobrom gospodaru Hrvatske Države.

Na oproštaju seljaci su zapjevali ustašku pjesmu »Puška puca . . .«

Kod manjih posada na putu prema Zagrebu nekoliko puta se zaustavljao vrhovni zapovjednik oružanih snaga, da u neposrednoj blizini, u vojničkim nastanbama i medju čarkarima sazna njihove želje i na vlastite se oči uvjeri o velikoj ljubavi ustaške djece prema svom zajedničkom Otcu.

»Poglavniče, ostavit te
ne ću,
Dok mi mrtvom ne upale
svieću . . .«

Naši samovozi već odlaze, a vojska još uviek zanosno pjeva ustaškom Vodji.

Prometno zagorsko trgovište dočekuje Poglavnika u zastavama, a množtvo gradjana natiskuje se naokolo postrojenih sati.

Svuda isti prizori uzbudjenja i sreće, svuda poštovanje i radost.

Poglavnik prima prijavak zapovjednika brzog sklopa dopukovnika Oreškovića, obilazi svoje borce, razgovara s njima, izpituje odlikovane junake, zaustavlja se pred hrabrim odlikovanim oružnicima, a oni mu izkreno iznose svoje vjerovanje i zadovoljstvo, što ih je pohodio.

Nasuprot trga, na kojem se odvija svečanost, staše ostatci oružničke postaje, u kojoj su pred nekoliko mjeseci junački čuvari reda i zakona održali svoj postav, unatoč silnoj premoći, težkom neprijateljskom oružju i malom broju vlastitih boraca.

Pjesma, svuda Poglavnika dočekuje narodna vojnička pjesma, rodjena u jurišima, u stradanju i pogibanju, ali i u tvrdoj vjeri u pravednost hrvatske samoobrane.

Ovi vojnici, kakvih sviet nema, koji su vikli bez golema mrieti jada, imadu jednu majku Hrvatsku i jednoga vodju Poglavnika. Zato su samrtna lica u borbama na smrt ranjenih ustaša ovjenčana smješkom, pobjedničkim i sretnim.

Iz množtva začuo se odvažan dječji glas, jedna djevojčica pozdravlja Poglavnika liepom pjesmicom.

Kolona je već u pokretu, Stara godina ima još nekoliko sati. Sumrak i studen optače putnike. Još uviek praćeni zadovoljstvom romantične hrvatske pokrajine odmičemo na povratku bielom, smrznutom cestom.

Umorni smo od zadovoljstva, umorni od proživljenih doživljaja. Nestrpljivo čekamo čas, kada će iz magle iztaknuti Zagreb dva vitka tornja i pozdraviti povratak Poglavara.

Stara godina kaplje u nepovrat. »Ovo je godina ustaštva,« rekao je Poglavnik. I doista kao vriedan gospodar on je na početku nove godine zadovoljan s uspjesima i radom prošle... Desetci tisuća novih osvještenih, spremnih sinova pristupilo je godine 1944. pred simbole vječnosti, da položi životnu zakletvu hrvatskoj državnoj misli.

Kip domovine ljeta 1944. nije Hrvatska, izdana od svoje djece, nego je Ustaška majka, koja podnosi gubitke u krvnim žrtvava za veliku, sretnu i osiguranu budućnost vitežkog i radinog hrvatskog naroda.

Uz narod, pred narodom, kao prvi borac i Vodja stupa u novu godinu ustaški Poglavnik. On vjeruje u sretnu Novu godinu. Mi ga slijedimo.

Reportaža USTAŠE

DVIE SLIKE IZ ZAGREBA

Samokretna vozila zaglušuju uši. Pogled u uličnoj tami, pri slaboj razsvjeti, napinje se, nastojeći razpoznati ljude i uglove kuća, da ne dodje do nepotrebnih sudara, koji su neugodni za svakoga.

Ušli smo u hodnik zgrade u središtu grada. Penjemo se, a nad vratima se izrazito zapaža nadpis »Dječji grad.« Razne predpostavke prolaze sviesti i stvaraju vizije izmišljenih gradova dječjih priča. Ali, ovdje je drugčije.

— Spremni . . . , oglasi se mili djevojački glas dužnostnice ženske ustaške mladeži.

— Spremni — odvraćamo, a blagi osjećaj srdačnosti i slobode prostruji dušama ,nalazeći se u sredini nama dragoj — ustaškom ambientu.

Kao, da si ušao u vlastitu kuću, slobodan u intimnom krugu obitelji, ne paziš mnogo na vanjske oblike birajući vulgarne rieči, izraze i komplimente, hvaleći pojedine osobe, da bi stekao simpatije.

Ogledavamo se. Razni crteži nalieepljeni po zidu iz sadržaja dječjih priča, a izpisane izreke su pune odgojnih misli. Netremice promatramo i sve nam se čini, da smo došli u začarani dvorac, bojeći se šarenila slika po zidovima sobe, patuljaka i ženskih spodoba poput vještice. Pojedini nadpisi nad vratima, kojih ima više ,daju značaj i obilježje ovom nadasve zanimljivom »gradu.«

Naročito su pobudila pažnju vrata s nadpisom »glavar grada«. Mali osjećaj nesigurnosti i nekakve nepodpune odvratnosti prodje tielom, zamišljajući si silovitog i umišljenog »vladara«, koji bi mogao svaki čas izaći i zapitati nas ponosno uzdignute glave i »kraljevskih rieči«, što radimo na nepoželjnom prostoru ovog »grada.«

Hrabrimo sami sebe, otežući vratove, da bi se sigurnijim osjećali, a ujedno pokazali bližoj okolini smjelost ponašanja i snalaženja u dosada nepoznatom »gradu.«

Tipke na glasoviru stvaraju harmoniju ugodnog zvuka. Neka ženska osoba je zaklonila strukom svirača, tako da ni jedno od njih ne možemo vidjeti u licu. Okreće se. Pramenovi kose padaju na ramena, a liepo lice obasjano svietlom, blagog pogleda, izaziva u nama čuvstva simpatije, a srdce poče jače udarati.

— Zaljubio se, rekli bi neki.

Razmišljanje prekine škripanje vrata »vladara grada.«

— Spremni!

Kratki stisak ruke. Otmjeno, neusiljeno držanje, a u »vladaru« prepoznasmo našeg pjesnika Vinka Kosa.

— Kako vam se svidja.

— Dobro. Dobro! Plaho odgovaramo, ne mogući naći prikladnih rieči, da sve pohvalimo, iztaknemo i na dušak izpripovjedimo mnoštvo dojmova, koje je pobudio ipak čarobni »grad.«

Nekoliko mladjih djevojaka i dječaka užurbano prolaze. Spremaju se. Biti će proba naučenih igrokaza. Svim rukovodi i daje potrebne primjedbe sam pjesnik.

— Kratki odmor!

Pripovieda se. Šale se na račun pojedinih možda neprikladnih kretnja. Smieh . . .

— Morate paziti — okreće se nama ovdje se u ovom »gradu« ne smije nitko zaljubiti.

Primjetilo se je na licu pratioca, da ga ova primjedba malo trgnu, ali skupi toliko snage i . . . nasmješi se. Dakle, propalo je.

Radi se i stvara. Sve se prostorije pune novim ljudima, koji dolaze da posluže zajedničkim izvedbama, jer je stvorena čvrsta odluka: razveseliti i razonoditi hrvatskog vojnika vojarne i položaja ,kao i nekolicinu ranjenih ,što se nalaze po bolnicama. Dragovoljno dolaze muškarci i djevojke ,da pokraj dnevnog rada nauče igrokaze ,pjesme i glazbu, čime će koristiti duševnost čovjeka, koji sve daje i žrtvuje braneći narod i Državu. Medju njima ima i vojnika, koji pokraj odredjenog rada žrtvuju slobodno vrieme potrebnih odmora.

Promatranje ovog nesebičnog rada u sadašnjem jeku najvećeg rata svieta, stvara se pitanje pomalo težkog odgovora.

— Tko danas najviše radi u izgradnji Nezavisne Države Hrvatske.

Ako ostavimo po strani hrvatske vojnike, koji brane i štite hrvatska sela i gradove od bjesomučnih neprijateljskih napadaja izkrsava sada podpuno jasan odgovor.

— Onaj ,koji je radio i pri njezinom stvaranju

Mladići i djevojke ,sinovi i kćeri seljaka, radnika i činovnika. Čista odjeća, jednostavnost kroja i neusiljeni pokreti, odavaju djecu srednjih staleža, koji su radili i stvarali u danima borbe ,za uzpostavu slobode i državne nezavisnosti. Razna kulturno-prosvjetna, vjerska i športska družtva su bila kamuflaža, gdje se je hrvatska mladost izgradjivala u nacionalnom odporu i revoluciji protiv srbske strahovlade.

Tadašnji nesebični rad i ovaj danas, kada mnogi gramze za bogatstvom i uživanjem, ustaško pokoljenje mlade Hrvatske stvara mogućnosti odgoja i razonode braniteljima Hrvatske — hrvatskim vojnicima.

— Sve za Hrvatsku i borbeni hrvatski narod!

Otišli smo. Pred očima se stvaraju slike mladića i djevojaka, napetih žila i mišića, veselih radostnih lica, kada mogu nečim koristiti Hrvatskoj, koja vodi posljednji rat podpunog učvršćenja državne nezavisnosti!

VLADO GROSPIĆ

Evo dvojke gentlemena
ulickanih i otmjenijeh . . .
narod ,država ih plaća,
gospari im — šumska braća.
I njih dva sad sate broje
kad će ići . . .
međ »drugove« »sviestne« stići . . .
slaba plaća — život skup . . .
neka radi tko je glup!
i — odbi se »biser-grana«
od jorgovana . . .
Tko bi »uviek« radio
i državu gladio!
Čovjek »uman« biti mora,
Oj! prek dola, Oj! prek gora
pjana pjesma leti . . .
»Puške, bombe!« rulja kliče,
pred mejdanom svak izmiče.
Srdce zečje — strah u peti:
»Bombe, puške!«
aoj! šuške . . .
Kud Asmodej okom krene,
vidi djecu, starce, žene
i pučinu nejunačku,
korupciju, kradju, pljačku,
vjerolomstvo i izdaju,
čast i dušu na prodaju . . .
sve »pošteno«, »čisto«, »sveto!
A na straži, na granici,
mrtvi leže, ranjenici . . .
Puška puca, a top riče,
Boj se bije, krv se lije . . .
Tek dom čuva, narod brani
prezreni i popljuvani
svemu kriv jedin živ
Poglavnikov vjerni div
USTAŠA

NIKOLA TOTH

Na vrhuncu borbe k uspjehu

Na početku Nove Godine danas nema, valjda, više nijednog čovjeka na svietu, koji ne poželi, da sliedeća godina 1945. bude svršetak revolucije i pobjedonosnog rata u korist svog naroda. Na čitavom svietu ima samo još maleni broj ljudi, koji priželjkuju sovjetski „raj na zemlji". To su oni, koji još nisu osjetili crvene poudže na svojoj koži, a skloni su, inače, novotarijama samo zato, da se ne održi dosadašnje, jer oni za ovo nisu dali medju prvima svoj glas, ili misle, da bi u „crvenom raju" mogli postići kariere. Medjutim, činjenice nas uče, da svi oni, koji su pohrlili u zagrljaj boljševika, odmah su se počeli gorko kajati.

Ovaj sadašnji rat nije pravni medjunarodni sukob; to je endemijska zarazna revolucija. I dok Evropa ne osjeti tu „crvenu" revoluciju, dok se pokajnički ne obrati preporodjenom evropskom duhu kulture, koja poštuje čovjeka kao osobu, koja priznaje Providnost, koja čuva svoju narodnost, koja brani svoju domovinu i svoju obitelj, sve dotle ne će biti svršetka ovoj bezočnoj i bezbožnoj revoluciji.

Druga je poviestna činjenica, da su sve imperialističke vojne velikih vojskovodja u gramzljivim podhvatima, kada su se previše udaljile od svoje matice zemlje, na vrhuncu osvajanja i prisvajanja, obično splasnule. Primjeri su Makedonac Aleksandar Veliki u Indiji, Kartažanin Hanibal u Italiji, Azijat Batu-Kan kod Trogira u Hrvatskoj, Korzikanac Napoleon Bonaparte u Moskvi, a u današnjem ratu možemo već naslućivati istu poviestnu sudbinu Rooseveltovog vojskovodje Eisenhowera na granici Njemačke. A što se tiče zavojevalačkih Staljinovih armija, baš sada se kod njih pojavljuje u Ukrajini masovna pobuna, baš sada dolazi do zakulisnog sukoba izmedju Britanaca i komunističkih skupina u Grčkoj, dok se reorganizirana velika Njemačka diže s novom protuofenzivom, za koju kažu Angloamerikanci, da je to „najveća njemačka ofenziva od početka rata". Hoće li ova obranbena ofenziva za slobodu Evrope donieti konačni mir, Providnost će reći svoje. Ali činjenica jest, da je Providnost bila spasila vodju njemačkog naroda Adolfa Hitlera, bez kojega vjerojatno ne bi bilo ni ovog odlučnog podhvata u obrani Evrope. Činjenica je i to, da je genij njemačkog duha utro putove novoj ratnoj tehnici, bez koje bi bila pobjeda teško ostvariva. Valjda još nikada u poviesti nije nastao toliki preokret u ratu, kao što je nastao u najtežim časovima Njemačke, kada je ona kao uzkrsnula s novim oružjem, s novim i svježim divizijama i s novim podhvatima, ofenzivama. — Sve do nedavno, nisu ljudi toliko osjećali potrebu ustaša, kao u času prekoračivanja sovjetskih postrojba na naše državno područje. Sve do nedavna nije narod znao toliko cieniti ustašku vojsku kao u časovima, kada je osjetio „blagodati" partizanske „oslobodilačke" rulje.

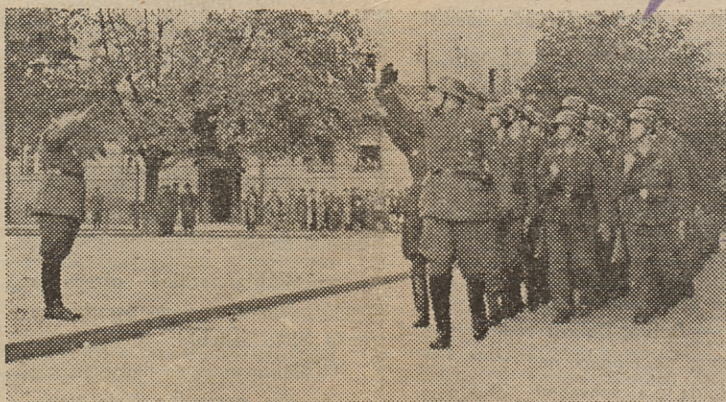
Sve je to pripustila Božja Providnost, da nas nevolja opameti i ujedini. Istom sada na prelazu u novu godinu mi smo stigli na vrhunac zaoštrenja i borbe, ali, — jer nismo klonuli kao mnoge druge starije i veće države, — mi smo na vrhuncu borbe, koja vodi k sigurnom uspjehu. Imamo li za to kakvih podkrepljivih dokaza? Imamo. 1. Izkustvom partizanstva mi smo svi počeli osjećati silnu potrebu svoje države Hrvatske i ustaške hrvatske vojske. 2. U sukobu grčkih partizana ELAS s Britancima, naši partizani su izgubili jednog dobavljača ratnog tvoriva. 3. Novo njemačko oružje i nove njihove ofenzive daju naslućivati čitavoj Novoj Evropi ljepše i sigurnije prognoze. 4. U jednoj četvrtini Sovjetske Rusije nastale su ozbiljne unutarnje protuboljševičke pobune. 5. Englezko-američko-rusko savezničtvo uzdrmano je u temelju, koji je bio gradjen samo na mržnji protiv Njemačke. 6. Čak i naši pravoslavci, koji su medju partizanima, sada se bune protiv njih te dolazi često do medjusobnih sukoba.

Sve u svemu, sa nastupom 1945. godine mi, na vrhuncu borbe, osjetit ćemo, da ovaj ludi revolucionarni rat, premda je upropastio mnoge države i velesile, ipak ne će uništiti nas, jer nam je Providnost dala Poglavnika, a s Njime i slobodnu državu Hrvatsku.

MIŠKO PETER

NOVI ČASTNICI

Ovih je dana na svečan način izvršeno promaknuće pitomaca III. zastavničkog tečaja Stožera Ustaške vojnice. Ovome svečanom činu prisustvovali su glavar Glavnostožernog ureda ministarstva oružanih snaga general ustaški pukovnik Tomislav Sertić, zapovjednik Zastavničke škole general prof. dr. Maksimilijan Petanjek, zapovjednik ustaškog zagrebačkog posadnog zdruga te nadstojnik nastavnog odjela stožera Ustaške vojnice.

DAROVI JURIŠNICIMA

Uoči Božića razdielile su dužnostnice ženske loze Ustaškog pokreta mladim hrvatskim vojnicima, ustaškim jurišnicima — srednjoškolcima, koji su pozvani na vojničku dužnost, darove Poglavnikove obitelji. U duše ovih mladih i idealnih hrvatskih vojnika uniela je ova plemenita i visoka pažnja Poglavnikove obitelji veliku radost, te su u sreći i zadovoljstvu proslavili ovaj Božić u svojim vojničkim nastanbama. Mladi ustaški jurišnici bili su osobito počašćeni, da ih je Poglavnikova obitelj nadarila božićnim darovima, te su osjetili, koliko se Poglavnik i njegova obitelj brine za njih, zacielo najmladje hrvatske vojnike, koji se spremaju za buduće hrvatske častnike.

Prigodom dieljenja darova održana je posebna svečanost, koja je protekla u božićnom veselju, a na kojoj je došla do izražaja velika ljubav ustaških jurišnika prema Poglavniku i hrvatskoj državi. U vrlo liepo opremljenim omotima nalazila se božićna čestitka Poglavnikove obitelji posebno svakom jurišniku, koja ih je najviše razveselila. Osim toga u omotima nalazili su se ostali bogati darovi, te je svaki jurišnik dobio tople vunene rukavice i čarape, cigarete, papir za pisanje i t. d.

Na ovoj visokoj pažnji Poglavnikove obitelji jurišnici su, neobično radostni, zahvaljivali se dužnostnicama ženske loze, izručujući preko njih zahvalnost Poglavniku. Mladi su jurišnici izticali, da ih je ova ljubav Poglavnikove obitelji još više potakla, da se s največim oduševljenjem bore za hrvatsku državu, sviestni, da će time izreći najveću zahvalu obnovitelju hrvatske državnosti — Poglavniku.

HRVATSKI ŽELJEZNIČARI POLAŽU USTAŠKU PRISEGU

U skromnim prostorijama Ustaškog Tabora Zagreb XV. održana je 31. prosinca 1944. značajna svečanost, kojom prilikom je više od 70 hrvatskih željezničara položilo ustašku prisegu. Tako su hrvatski željezničari pokazali i u najtežim danima borbe za obstanak Nezavisne Države Hrvatske svoju odanost Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Ovim svojim činom oni su u isto vrieme pokazali svoju vjeru u pobjedu Ustaške Hrvatske, pokazali su da su dostojni sinovi svojih otaca i da su uviek spremni svojom krvlju osigurati hrvatskom narodu i svojim budućim pokolenjima sigurnost i dostojan život u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Vriedno je spomenuti, da ovi željezničari vrše u današnje vrieme napornu, tešku i odgovornu dužnost. Njihov život izvrgnut je svakog časa bezbrojnim opasnostima, uzprkos svemu oni mirno i savjestno vrše svoju dužnost, jer su sviestni da sav njihov rad služi samo hrvatskom narodu i hrvatskoj državi.

Prisegu su položili na ruke tabornika Tome Smolčića uz prisustvo ostalih taborskih dužnostnika.

Na kraju ove svečanosti održao je upravitelj pismohrane G. U. S. Dr. Ivo Guberina značajan govor, u kojem je iznio novim članovima smisao ustaške prisege. U govoru je iztaknuo, da se prisegom ustaše zavjetuju ne samo Poglavniku i hrvatskom narodu, već i Bogu te da će jedino njima biti vjerni i odgovorni za svaki svoj čin. Novi članovi bili su oduševljeni ovim govorom, a na njihovim licima vidjelo se neizmerno zadovoljstvo i radost što su postali pripadnicima Ustaškog pokreta i borcima najvećeg sina hrvatskog naroda Poglavnika dr. Ante Pavelića.

PROMIČBA I ISTINA

Pod naslovom »Grozna nasilja nad hrvatskim vojnicima« donosi sarajevski »Novi list« članak, u kojem se govori o zločinstvima partizanskih bandita u Travniku nad malom hrvatskom posadom, koja se, hrabro braneći se do zadnjega taneta, bila pokušala probiti, ali je bila svladana, pa kaže: »Svi ustaški su vojničari odmah pobijeni i to ili su zaklani ili strieljani, a isto tako i svi domobranski častnici. Ostali su domobrani najprije zatvoreni, ali ih je već u Travniku ubijeno 130. Kada su banditi zarobljenike vodili u Turbe, vidjeli su ovi uz cestu lješine oko 300 gradjanskih osoba, koje su banditi pobili. Po dolazku u Turbe ubijeno je i opet 130 domobrana, koji su bili vezani žicom sve po pet u jednu skupinu. Od preostalih zarobljenika 170 je odpremljeno u Bugojno, a 30 ih je vraćeno u Jajce. Iz Jajca je nekoliko ovih zarobljenika mogao umaknuti. Oni su sada dali podatke o ovom pokolju, koje iznosimo.

Medju žrtvama komunističkih razbojnika u Travniku nalazi se i 15 katoličkih častnih sestara. Svi ranjenici i bolestnici u bolnici su jednostavno pobijeni, da bi se učinilo mjesta za partizanske ranjenike.

Ova grozna umorstva izvršio je posebni odred t. zv. 5. banditskog »korpusa«, koji stoji pod zapovjedničtvom »generallajtnanta« Slave Rodića. U tome su ih pomagali pripadnici jedne banditske »divizije«.«

KROZ STRANO NOVINSTVO

Ženeva. — »Ne smijemo si utvarati, da možemo odpočinuti na lovorikama teheranske konferencije« — piše u »Sunday Timesu« Walter Lippmann, poznati židovski novinar i Rooseveltova truba. Položaj se od onda temeljito promienio. Onda se govorilo o vojničkim pitanjima »oslobodjenja«. Sad se radi o političkim pitanjima, koja su iz toga nastala, da ne postoji sloga o tom, što bi se imalo dogoditi s Njemačkom, kako da se odredi poljska granica i kako da se rieše brojna pitanja na Balkanu, na Blizkom Iztoku, pa i u Sredozemnom moru.

»Manchester Guardian« piše, da je Churchillov poziv Sjedinjenim Državama u njegovu govoru o poljskom problemu zvučio očajnički. Njegova politika doživjela je u Grčkoj tragični brodolom, pa zato se mora s obzirom na zajedničke probitke sa Sovjetskom Unijom pomiriti s ohladnjenjem englezkih odnosa prema Sjedinjenim Državama. Na temelju tog osjećaja on je patetički izjavio, da bi se bilo gdje i bilo kada uz bilo koje uvjete, ali po mogućnosti što brže sastao s Rooseveltom i Staljinom. Ne smije se — kaže se u ovom uvodniku — podcjenjivati značenje poljskih granica. To nije poljska kriza, nego kriza savezničkih naroda.

U članku o »Napukloj atlantskoj povelji« upozorava list »Berner Tagblatt« na Staljinovu žurbu, kojom on žanje političku žetvu, te kojom se domogao baltičkih država bez obzira na želje tamošnjeg stanovničtva. Churchill se doduše nadao, piše isti list, da će ustanovljivanje poljsko-sovjetskih granica i rješenje ostalih područnih pitanja moći odgoditi do mirovnih pregovora, ali Staljin ni u ovim pitanjima ne miruje. Churchill je ponovno popustio i time žrtvovao temeljna načela Atlantske povelje, kako bi spasio prijateljstvo sa Sovjetskom Unijom.

ZBJEG RODOLJUBA 1945.

mn — Neprocjenjiva uništavanja života i dobara u toku ovoga rata dopuštaju, što više — nameću pitanje: može li se to nekako opravdati, ukoliko uobće ima opravdanja za razaranja, provodjena tako rafiniranim načinom i sredstvima kao danas. Izvan svake je sumnje bilo i bit će, da razlog, koji pojedini narod dovodi u rat, mora biti daleko vriedniji od žrtava, koje zahteva, i dragocjeniji od kulturnih dobara i narodnih svetinja svoga protivnika, koje dovodi u opasnost ako želi sebi pred poviešću pripisati oznaku opravdanosti. U različito je doba mnogo štošta vriedilo kao neminovni uzrok rata — dovodjenje u pitanje izvjestnih političkih i gospodarskih vrjednota, na primjer — no jedan je od vajkada smatran punovriednim: rieč je o ratu za oslobodjenje. Jer doista, ako ima jedan »zato«, koji opravdava rat i propadanje života vlastitih i tudjih, tada je to bez sumnje pravo naroda na život i slobodu.

Nije potrebno potrošiti rieč da se dokaže kako je odcieplјenje hrvatskog naroda od velikosrbske »Jugoslavije« značilo doista put prema oslobodjenju. I kada se ne bi radilo o dva tako različita i suprotna naroda, već da su u pitanju bila koja druga dva, moglo bi se dobaciti: — Bog je najprije sebi bradu stvorio! — pa bi mnogo toga bilo razumljivo i nesumnjivo! A kada je rieč o oslobodjenju, o hrvatskom oslobodjenju, tada ne samo da se ne može mimoići pojam ustaštva, već je jedno u drugome sadržano. Ustaški pokret nosi glavnu zaslugu za hrvatski prielaz Crvenog mora!

Zapostavljan više od 800 godina hrvatski je narod nakupio u sebi množtvo neizkaljenog biesa na tlačitelje.

U takvim prilikama izstupio je pokret vodjen ustaškim Poglavnikom, da povede organiziranu borbu za razaranjem spona, u koje nas baci nedotupavost mirotvoraca i njihovih članaka i §§ iz 1918. Njegovi izgledi u početku bili su u svakom slučaju prilično tamni, a posljedci — u najblaži izraz — neizvjestni. Velika je stoga zahvalnost u sliedećim pokoljenjima, koja će se koristiti uspjesima i plodovima naše borbe za one, koji su neustrašivo i tvrdoglavo uztrajali na započetom putu, za ustaše. I sama narodna većina osupnula se od primjene sile i oružja upravo zbog svoje prirodjene miroljubivosti. Kod nas i voda dulje treba da uzavre! Neprijatelj iz »čaršije« je to znao i požurio uništiti prve buntovnike kolcem i konopcem. No, na njihovim vješalima zalepršale su prve zastave pobjede, a gavrani, koji su se skupljali, mirisali su krv dželata. Dotada — naša su braća i drugovi visjeli, pa su nas zato neprijatelji i hvalili; od tada nas više nisu hvalili, naprotiv!... ali je i s vješalima bilo drugačije.

Kroz žrtve, kroz vatru i pjesmu pobjede poveli su ustaše svoj narod k slobodi. Prezir smrti i ljubav domovine ostvarile su napokon 10. travnja. Osnutkom Nezavisne Države Hrvatske našao se ustaški pokret opet pred novim zadatcima, koji nisu bili manji ni lakši od onih prijeprevratnih. Stečeno je trebalo sačuvati pred proždrljivcima i nametnicima, a tu se tražila suradnja svih narodnih pojedinaca. Taj je zadatak riešiti bila doista najveća težkoća, jer je oporba cvala već i u raju zemaljskomu! Bezbrižnost, koju su pribavili vojničari sa Drine i Neretve, dala je mogućnost šaranja i pustolovina u sigurnom zaledju. Brže ih se bolje našlo, koji su to izkoristili, pa je predstajala i opet jedna zadaća prije konačnog smirenja: očistiti pljevu i drač. Istovremeno trebalo je poboljšati družtvovno stanje, koje je predstavljalo, ne spominjući druge, i te kako slabu stranu bivše države. Na sto strana tražile su rješenje tisuće pitanja sitnih, većih, glomaznih. Pridružio se rat, koji nam je donio na granice uredjenu neprijateljsku vojsku: sovjete.

Ustaški pokret, uz svoju nedavnu šestnaestgodišnjicu pokazao je dobitak u knjigama svojih zadataka. Zbrojivši sve dobro i zlo, sve pobjede i poraze, političke i gospodarske, dobijamo sjajne brojke, koje predskazuju pobjedu. Naši najteži dani umjesto da nas oslabe, donieli su nove tisuće dobrovoljaca, koji su se pokazali spremnima preuzeti dio tereta pri očuvanju i uredjenju Države. Upravo i u danima blizima toj obljetnici bilježimo na desetcima mjesta svečanosti polaganja ustaške prisege. Izbjeglice i bezkućnici, kojima je ratni vihor razorio kućišta, jednako kao i čitave jedinice oružanih snaga stupaju bez ikakve prisle k simbolima ustaške borbe: k nožu, bombi i samokresu. Umuknula su zlobna i žučljiva neprijateljska usta, koja su izgovarala rieč: ustašiziranje. Danas nas treba napasti drugim riečima, jer nas je sam neprijatelj zbio u iste rovove; svojim djelima je pokazao put onima, koji su kolebali. Tudjinci i uljezi dokazali su da samo Hrvat može biti prijatelj Hrvatskoj, da postoji samo jedno pravilo za dobru budućnost: svoj k svome!

A to je geslo, izpisano neizbrisivim pismom u dušama svih hrvatskih sinova najljepša čestitka hrvatskom oslobodilačkom pokretu uz njegov 16. rodjendan. Ž. A. P.!

STRAH OD DUŽNOSTI

Svjetiljke se po ulicama pale. Pojedinačni prolaznici tiho i neodlučno idu, jer ovo jesensko vrieme izpunjeno sitnom kišom nepovoljno utječe na duše sjena, što se vrzu uz vlažne zidove kuća ,tražeći u polumraku suhlji dio pločnika. Na nekim mjestima su se uhvatile blatnjave lokvice i priete svojim kapljicama svilenoj ženskoj čarapici i ulickanom dokonjaku izpeglanih hlača, koji se bezbrižno kreće, dok njegovi drugovi i prijatelji prolievaju krv na ratištu braneći hrvatsko ime, narod i domovinu. Prolaze, sukobljuju se i uviek dalje prolaze.

Prošao je vojnik pozdravljajući hrvatskog častnika, koji vanjštinom i opremom odaje čovjeka, što je ovaj čas možda došao s položaja. Netko ga gurnu. Okreće se i na pomolu podalje svjetiljke spazi dvie sjene gdje razgovaraju.

— Svaki bi me čas mogli pozvati u vojsku . . .

Daljnje rieči se gube u muklom jeku njegovih podkovanih cipela na zamazanom pločniku. Postao je znatiželjan. Vraća se i neprimjetno ponovno prolazi, šećući se u blizini sjena nastojeći uhvatiti daljnji razgovor.

— Zar se ne možeš baš nikako izvući! Naglašavajući posebno zadnju rieč sažalno prozbori ona.

Sada ju je mogao dobro promatrati. Okrenula je koso glavu, a slaba zraka svietla pade na neprirodno lice. Blieda, izraziti podočnjaci, jako namazane ustne, a obojena pomno počešljana kosa pada na novi krzneni kaput. Razvijenih i jakih kosti, koje su u ovom oskudnom ratnom vremenu primile veće i neobične količine »konjskog« mesa! Lamata rukama nastojeći izgovorenim riečima dati veći značaj.

— Stalno se izvlačim i osiguravam preko mojih dobrih i zaslužnih (!) prijatelja, ali ipak bi mi mogli jednog dana na rep stati — drhćućim glasom polako govori »budući vojnik« i neka nemoćnost poče pritiskivati čitavo tielo na pomisao možda predstojećeg života borbene fronte.

—Tko bi to mogao biti. Glas mi je, čini mi se, odnekuda poznat! Bi li to mogao biti on.

Promatra ga. Dolazi mu pred oči njegova slika od prije dvie godine, kada su skupa radili u državnom uredu. Nekada slabušan, iako dobro razvijen. Blied i bez ikakvog veselijeg izgleda. Srednje obučen, a pete iznošenih cipela su se skoro izderale do kraja.

Ostao je poslije njega u uredu, jer se je ovaj dragovoljno javio u hrvatsku vojsku, da se bori protiv razbojničkih četničko - partizanskih banda, koje su pomalo počele ugrožavati i veće komplekse hrvatskog državnog prostora, a on je i dalje ostao na mjestu, radeći i dalje sve sitne uredske poslove govoreći pred drugima ,da mu je upravitelj rekao da je nezamjenjiv (!), a bilo bi i šteta napustiti ovakav položaj, kakvog je stekao u prvim danima rata.

— Da li se varam! Možda, ipak, nije to on!

Dalje ga promatra i slučajno primjeti značajan pokret ruke, koji je bio svojstven samo njemu.

—Zaista je to bivši kolega K.!

Znatiželjno ga poče još više promatrati. Kako je samo moderno obučen. Uzke hlače — pravi englezki kroj, plitki šešir širokog oboda, neprirodno široka ramena novog zimskog kaputa. Nekada poderanih peta, a sada su toliko velike, da će ih dugo vremena nositi, prije će gornja koža sagnjiti, nego se pomno izradjene pete ,poput ženskih, mogu izderati. Ugojen i razkošan, a vodenaste oči odavaju neprospavane noći u društvu liepog spola i kupice vina. Bezbrižan i udoban život, kojeg znade on do kraja uživati!

Prolazeći častnik uperio oči u neodredjenu točku i čudne mu se misli roje glavom.

Životno obilje, pijanke i ženske zamamne oči odvratiše ovoga mladića od rada i borbe svih preostalih drugova, koji su dragovoljno stupili u vojsku braneći hrvatsko ognjište.

— To govori ugojeni čovjek uz ženu u krznenom kaputu ,dok svi vriedni hrvatski sinovi ulažu sve napore oružjem u ruci braneći hrvatski narod, čuvajući hrvatske seljačke domove od krvničkih ruku »narodne vojske.«

Prosliedio je dalje ostavljajući dvie spodobe na uglu ulice od koje ga je jedna vodila u hladnu vojničku nastanbu, ali ipak njemu milu — ratnu nastanbu.

VLADO GROSPIĆ
ratni izvjestitelj U. V.

OKUPATORI

Hrvatski je narod već 1918. godine upoznao jednu vrst razularene skupine, koja je sebe nazivala osloboditeljima. U hrvatska sela i gradove ulazili su poderani, zamazani, bosi i izgladnjeli srbski vojnici, koji su već u prvim danima podpuno uspjeli profanirati rieč »osloboditelj«, a narod ih je još više zamrzio, govoreći, da su to osloboditelji svega dobrog i poštenog. Nastala je rieč: došo bre, odnio sve.

Na naše područje došle su opet 1941. godine takodjer iz krajeva preko Drine naoružane bande, koje su se počele nazivati »narodnom oslobodilačkom vojskom«. Nije trebalo dugo čekati, a da partizani i četnici dokažu, kakova je to »narodno oslobodilačka vojska«. Nakon prvih upada narod je uvidio, da to nije nikakova vojska, nego obična pljačkaška skupina, još gora, nego li ona od 1918. godine, jer je u Hrvatsku došla s još većom mržnjom. Pod zvučnim parolama »oslobodjenja« nisu mogli u hrvatskom narodu uspjeti, jer je hrvatskom narodu bilo već dosta tih osloboditelja preko Drine, pa je poveo borbu, da se sam oslobodi, baš od tih okupatora preko Drine.

Da i sadašnji samozvani »osloboditelji« nemaju druge zadaće nego nastaviti zarobljivanjem i pljačkanjem hrvatskog naroda, dokazuje nam ne samo činjenica da ponovno žele uzpostaviti Jugoslaviju, zapravo Veliku Srbiju, nego i mnogobrojna ubojstva i otimačine, koje su oni u ime »oslobodjenja« načinili.

Da je tome tako, svjedoči nam okružnica, koju je uputio »Štab Zapadne grupe partizanskih odreda«, a podpisao ju je politički komesar Rade B. U toj se okružnici tuži partizanski štab, da pljačku provode ne samo borci, koji nemaju zanimanja za političku borbu, već samo za pljačku, nego bolji od njih nisu, piše dalje u okružnici ni politički komesari, ni »oficiri«. No prepustimo političkom komesaru Radi B., da sam iznese svoje mišljenje o partizanima i političkim komesarima, kako je on to sam napisao u svojoj okružnici:

"U posljednje vrieme — piše komesar Rade — naše jedinice i politički rukovodioci ponavljaju već poznate greške.

Pojava pljačke kod jedinica Udarnog bataljona ispoljila se u zadnjim akcijama. I pored toga, što su za evakuaciju — nastavlja se srbskim jezikom dalje u okružnici — pliena iz uporišta bili odredjivani intendanti odgovornih štabova mnogi borci ,pa i rukovodioci uzimali su stvari i predmete na svoju ruku. Dogadjalo se da pojedini rukovodioci i politkomesari uzimaju cipele, uniforme i pored toga ,što su njihove prilično dobre i time se kicoše ,iako u jedinicama imade velik broj drugova pocijepanih i poderanih. Isto tako uzimaju se privatne stvari (košulje, odijela i tako dalje) što ostavlja loš utisak na mještane, a kod naših boraca stvara se grabežljivost i pljačkaki duh. Zato nai partizanski borci više jure za sporednim stvarima nego za oružjem ispremom."

U okružnici partizanski se »štab« osvrće nadalje na sramotno pitanje partizanske rekvizicije. Rekvizicija je oduzimanje robe od seljaka, a da zato ne dobe protuvriednost, već bez plaćanja jednostavno prisvoje pojedine stvari, a seljacima ostave samo neke bezvriedne potvrde. Narod ih je zbog tih rekvizicija još više zamrzio, pa je »Tito« bio prisiljen izdati posebne upute o rekviziciji. Unatoč toga samovolja pojedinih »oficira« i »komesara« nastavljala je s rekvizicijama, pa zato se »štab zapadne grupe partizanskih odreda« u svojoj spomenutoj okružnici osvrće i na to za njih bolno pitanje, pa veli:

"Svojevremeno data je direktiva da po mogućnosti treba izbjegavati rekviziciju. I uslijed svih opomena i direktiva rekvizicija se sve više pojavljuje. Tako na primjer intendant Udarnog bataljona brigade braće Radića uzeo je na bon 50 litara vina i dao borcima ,da piju, i ako nije bila potreba zato, već želja nekolicine da se napiju."

Takovih je slučajeva bilo bezbroj. Partizani su na mnogo mjesta rekvirirali jednostavno sve ono, što se pojedinim partizanima svidjalo. Partizanski zapovjednici ne kore svoje podredjene zato, što su oni načinili jedan zločin, već samo zato, što

PO ZAGORJU I PODRRAVINI

Još se miris mošta razlievao po zagorskim selima, kad sam pošao na malo putovanje. Lišće je već opadalo. Liepa »domaća« rieč budila mi je uspomene. Put me vodio po obroncima zagrebačke gore. Uputismo se na konjima do jednog sela. Pjesma iz sela kazivala mi je, tko se tamo nalazi:

Kad na konja, kad na konja
mi ustaše sjedamo,
Vedrim okom u budućnost
domovine gledamo.

I već sam se našao okružen starim borcima konjaničkog sklopa P. T. S.-a. Pitanja su se redala jedno za drugim, dok me na glas trublje ne ostaviše. Sa strane stajao je starčić i milim okom gledao naše vojničare. Pristupih mu, i on mi poče pričati, kako je i on služio u husarskoj pukovniji. A onda su se nizali njegovi doživljaji s mudrim opomenama za mlade ljude.

Tad je i zamračilo, i ja ga odpratih kući. Izjadao mi se, starac od srdca. Mislio je, da će doživjeti mirnu starost, a tamo došlo ovo vrieme.

— I nedavno je bio napadaj, nastavio je, ali su se prevarili. Tu nas »oslobadja« t. zv. zagrebački odred. Sama fukara, što mužki, što ženske. I ti nam govore o slobodi i o sreći, koju donose hrvatskom narodu.

Seljaci su već obračunali s njima. Jedan partizan tuži se u svom dnevniku: »narod nas se strašno bojao«, »narod nas je loše primao.« Na jednom mjestu je neizravno priznao uz koga je narod. On piše: »Na putu sam dobio jesti; narod je mislio o meni, da sam ustaša.« Kao izgubljen luta po zagorskim brežuljcima i razmišlja o proleterskoj revoluciji, a narod mu je stran i ne razumije ga. Hrvatsko selo živi svojim životom.

Iz tih drevnih domova dobiva snagu hrvatska borba, koja već stoljećima huji oko ovih domova.

Hrvatski seljak je pošten. U njemu je ukorienjeno načelo, da ono što nije stekao svojom mukom ,nije njegovo. U jednom zagorskom selu partizani su rekli seljacima, da si mogu bezplatno pokositi sieno s nekadašnjeg vlastelinstva. Seljaci su tu uviek kupovali sieno ,pa su i ove godine, pokosivši sieno, donieli novce upravitelju.

Iz Varaždina krenuo sam u Podravinu. Vlak je vozio polagano. Predamnom su se redala sela, a ja sam promatrao te seljačke domove. Kroz cielu poviest se pokazalo, da je žarište hrvatstva seljački dom. Sve što se udaljavalo od tog seljačkog doma bilo krvno bilo duhovno bilo je sklono svim političkim bolestima. Jedino seljački dom bio je trajno nosilac bezkompromisne borbe hrvatskog naroda, on je trajni činbenik u toj borbi, koji ostaje uviek isti, imala ta borba povoljne ili manje povoljne izglede. Mogli bismo upravo govoriti o zakonu povezanosti hrvatske borbe i seljačkog doma.

Već u srednjem vieku u težkoj borbi s raznim hordama s iztoka seljačtvo ostaje čuvar i branilac domaćeg ognjišta. Dok plemstvo i gradjanstvo, izgubivši vezu sa seljačtvom, u toku stoljetnih borbi napušta rodnu grudu i seli po svim krajevima Evrope, seljak je ostao na svom domu. Odnarodjivanje imalo je uspjeha jedino u krugovima nepovezanim s našim selom.* Tu činjenicu opazio je A. Starčević i prvi proglasio seljačtvo temeljnim staležem hrvatskog naroda. Braća Radići razvili su tu ideju u veličanstvenu nauku o seljačtvu i učinili seljaka nosiocem borbe hrvatskog naroda. U novije doba, kad hrvatski narod bivši izložen svakoj promičbi iz vana, a iznutra stranačkoj borbi, nastaje prvo probiranje našeg sela. Nepokolebljivi nosilac borbe ostaje jedino stari seljački dom, ekonomski jak, krvni i duhovni nosilac hrvatske predaje i hrvatskih osebina. S prodorom liberalizma i židovstva na naše selo stvara se prvi seljački proletarijat. To je promenljivi činbenik sastavljen od onih, koji su svoje zapili ili zakartali, od onih, koji su pošli u sviet ili grad i tu izgubili duhovnu vezu sa seljačkim domom ,a kasnije se opet vratili; oni su postali eksponent svih mogućih režima i strujanja. Na njih su se oslanjali Živković i Jevtić, na njih se poštapaju preko partizanstva i danas Srbi u borbi protiv hrvatskog naroda.

Sišao sam u mjestu L. Djelo obnove već je počelo. Užurbano se radi oko popravka kolodvora, koga su partizani »oslobodili.« Okružili su me odmah vojničari poznate bojne P. T. S.-a, gdje je svaki drugi borac odlikovan s jednim ili dva odlikovanja. Veselo mi pripoviedaju, kako su nedavno putovali u Varaždin. Medjutim nešto nije bilo u redu, pa ih zapovjednik kaznio tako, da su morali ići pješke u Varaždin ,a samo su mule utovarili na vlak. Tada su mjesto prigovora zapjevali gangu:

Vlak polazi, mašina se kreće.

Vozi mule ,a ustaše ne će.

Vojnici i narod čine jedinstvo. Red i mir vlada posvuda. Seljaci žavu. Seljak je upoznao veličinu današnje borbe i sudjeluje u njoj svim svojim snagama.

Iz ravne Podravine krenuo sam opet prema Zagorju. U mjestu I. spalili su partizani prekrasni dvorac. Sve to veže hrvatsku sadašnjost s prošlošću, sve uništavaju. Upravo se natječu u tome s bivšom talijanskom vojskom. I ovaj kraj podno Ivančice dobiva nov izgled. Otvaraju se rudnici. Sviet se žuri na posao. Nekada razvikani kotar kao vrlo pokvaren, može biti ponosan, da od šestdeset tisuća njegovih žitelja imade medju partizanima tek desetak ljudi. U pet dana partizanske vladavine u jednom mjestu partizani nisu uspjeli pronaći ustaški logor niti jednog ustašu. Narod se povezao uz ustašku borbu. Hrabri zahvati postrojbi P. T. S.-a pribavili su udivljenje cieloga kraja. Nema straha, jer ih brane ustaše.

R. i. P. T. S.-a **J. MAČEK**

OKUPATORI

su načinili taktičku pogriešku. Naime, »štab« uvidja, da je pljačkaška djelatnost partizana po Hrvatskoj uvelike osramotila »oslobodilačku« vojsku. On zamjera svojim podredjenim to, što je narod na taj način još više protiv njih. U toj se okružnici doslovce kaže:

"Treba uvijek imati u vidu, da naše jedinice operiraju na onom području, koji politički nije dovoljno obradjen ,gdje narod pomaže Pavelićeve vlasti, pa pljačka koči političko obradjivanje, te onemogućuje političke radnike."

I o vlastitoj prehrani govori taj štab s najgornjim činjenicama. I tu partizani po vlastitom priznanju čine najveće »greške«. Kako ih seljaci primaju, kad oduzimaju njihovo privatno vlastničtvo, napisao je politički komesar Rade u spomenutoj okružnici ovo:

"Seljaci moraju nositi nekoliko kilometara hranu i gubiti vrijeme, koje provode u poljskim radovima i zbog toga njihova polja štetuju, što stvara seljake nezadovoljnima i oni govore: "Samo vas hranimo, a od vas dobivamo svako zlo."

Svojim drugovima prednjače partizanke, medju kojima se sakupio najveći ološ, koji je zaboravio na osobne vrline. Partizanke su osobito grube u postupku prema narodu.

"Odnos boraca prema narodu nije na visini u jedinicama. Tako na primjer dvije drugarice iz III. bataljona u selu Belcu sakupljale su seljake za prekopavanje ceste i ovako nastupile, piše partizanski komesar:
— Kako se vi zovete?
— Odmah uzmite krampače i na kopanje ceste, a ako ne dodjete ubit ću vas ko cucka."

No partizani obiluju i svim drugim zlima. Tako se prema izpoviedi samog tog komesara vrše kradje. On doslovce veli:

"Ružnu sliku naše vojske kod naroda pruža samovoljan izpad pojedinih boraca i kradja. Tako na primjer borci II. bataljona kada su nedavno pratili ranjenike u jednom selu, gdje su večerali u kući ukrali su ženski kaput."

Sliedi daljnje nabrajanje, što su sve partizani učinili, a po čemu ih je hrvatski narod zamrzio. Partizanski komesari uvidjaju, da im nema dugog obstanka, jer s razpuštenom skupinom, kao što su partizani, ne može se boriti. Zato se pojedini bivši partizani vraćaju svojim kućama, jer su uvidjeli, u kakav ih je položaj partizanstvo dovelo. Ostali su samo najokorjeliji, a i njih će nestati, jer im oružane snage zadaju svakog dana sve to **teže udarce, dok ih konačno ne će nestati s područja Hrvatske.**

Stric Miško PRIPOVIDA...

Dičice moja, sinovci moji lipi, bila vam u nas nika baba Joka, moja prva kona. Kako je Joka u mladosti ostala udovica s troje dičice, težki udovički život učinijo od babe ni agu ni poroba, a ni gjendara ni vilance.

Sidi ti tako jednoga dana prid Mijoljdan baba Joka u svojoj djavici uz ognjište i pribire očenaše. Sinovci joj, neviste i dica svako za svojim poslom, pa baba sama kod kuće. Sidi ti ona tako i moli Boga, kad najednom očuje da prid kućom ništo klapnu i ču se glas:

— Ima li koga kod kuće?

Ositila se baba Joka ko bi to moga bit, pa se napravila gluva i ne javila se, ali je bržebolje skočila nastavila bronzin na vatru i u nj turila vrićicu duvana, koja se nalazila iza kadnja. A kad su oni izprid kuće po drugi put se javili, odzvala se baba Joka:

Ajde, ajde napridujte...

Upala su u kuću dva carska službenika, dva vilanca, nazvali Joki dobarveče i sili uz ognjište.

— Ti sama, bako?

— Je, sinko, je, sama...

— A di su ti ostali?

— A za poslom, sinko...

— A šta se to vari, bako?

— A ništa, sinko, nastavila samo vodu, posle ću malo krumpirove čorbice svarit.

— Bi li nam malo kave izpekla, bako?

— A odkle mi kava, jadan ne bijo...

— Imamo uza se, samo ti sudje daj...

I baba Joka podtakne vatru i pristavi djezvu... Kako u bronzinu nije bilo vode, počne u njemu pucketat.

— Baba, meni se čini, da si ti zaboravila vodu ulit...

I podje da će skinut poklopac.

— Neka, neka, sinko, ne kreći ti u to, baba će to...

— Izpucat će ti bronzin, baba, bog te vidijo...

— Neka puca, moj puca, samo ti pušći!

Nu vilanca podigne kapak i izvuče vrićicu s duvanom.

— Ej, baba, što je ovo, duvan.

— Je, sinko, je, duvan.

Vilanc izvadi vagicu i vagne.

— Pet kila, bako.

— Je, sinko, je, pet kila. Prava ti je vagica. Taman pet kila.

— A znaš li ti, bako, da se duvan ne smije držat u kući?

— Znam, sinko, znam. Ne smi se držat.

— I da se globa plaća.

— Znam, sinko, znam. Globa se plaća, velika globa.

— Ajd k vragu, baba, ti sve znaš, a opet držiš duvan u kući.

— A šta si se uzvika radi ti pet kila, to je ništa, gori na lisi ima pedeset kila.

Vilance se pogledaju, oni stariji napravi šaretom na čelu, ko veli baba luda i obojica klisnu na dvor pa na lisu. Kad su nji dva namakla na lisu, baba Joka ćapa onu vrićicu pa tres, tres, iztrese vas duvan na vatru. Nasta pusti dim, da ne vidiš prsta pred očima. Oni gori na lisi uzvikali se: Baba, izkapiše nam oči. Uduni tu vražju vatru!

— Oće, sinko, oće izkapit kad dimi.

— Razpiri vatru, baba, izskočiše oči.

— Oće, sinko, oće izskočit. A mokra drva, pa dimi, ne more se razpirit.

I doletiše ona dvojica i naletiše na babu.

— Vrag odnio tebe i tvoju vatru, šta radiš.

— Ništa, sinko, potakla vatru da vam kavicu izpečem.

— Odi k vragu ti i kava. Baba, gori na lisi nema duvana.

— E, nema, sinko, nema.

— Ajd k vragu, baba. Ti si luda.

— Je, sinko, je luda baba.

— Nego, baba, di je oni duvan?

— Koji duvan?

— Pa oni, što je bijo u bronzinu. Oni pet kila.

— Kakvi pet kila?

— Pa oni pet kila u vrićici.

— Kakvoj vrićici i kakav duvan, ćuko jedan. Gnjido carska, ovako vi napadate staro čeljade. Ma di mi je oni ožeg da vam glavu obilim. Ma di mi je samo. Sikiru mi vamo, da vam tikvu razkrižim, ajduci jedni, razbojnici...

I vidili moji vilanci, da je vrag odnijo šalu, da se s babom nije zgodno igrati te uhvate maglu, a baba im s vrata dovikuje:

— Da sam samo došla do čega, znali bi vi, s kim ste se ujtili u koštac, gnjide carske, ujduci i aramije.

A kad su carski službenici zamakli, baba se je grohotom nasmijala i dovikivala za njima:

— Je, sinko, je baba luda . . .

Prošla je i opet jedna godina, a da »Tito« i Englezi nisu zauzeli Zagreb. U četiri su godine barem četrdeset put najavili svoj triumfalni ulazak u hrvatski glavni grad i propast hrvatske države. Najavljivali su da će doručkovati u Zagrebu, objedovati u Berlinu i slično.

Ustaška im je Hrvatska dokazala, da se u Zagrebu tako jeftino ne doručkuje, a na objed takodjer nisu stigli u Berlin. Gdje i kako će se večerati, to ćemo tek vidjeti . . .

*

»Červenoarmejci« su govorili: »Prvi dodir sa Titinim partizanima, prva velika pobjeda na Balkanu. Prvi sudar na hrvatskom tlu i ustaške rulje više nema.«

Što se je dogodilo?

U prvom sudaru sa ustašama »armejci« su slomili zub i vikali: »Ovi se bore kao vragovi.« Nakon prvog dodira sa partizanima, njihovim drugovima, govore »armejci«: »To nije vojska, to je drumska banda.«

Svakako, vrlo zanimivo, zar ne?

»Ustaša«, vjestnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. — Izdavač i vlastnik Ustaški Nakladni Zavod. — Ravnatelj i glavni urednik poglavni pobočnik Mijo Bzik. Uredničtvo i uprava: Berislavićeva ulica 10. — Brzoglas: Uredničtvo: 79-00, Uprava: 64-06. — Čekovni račun br. 49.456. — Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 10 Kuna. — Predplata: godišnje 520 Kuna, polugodišnje 260 Kuna, tromjesečno 130 Kuna. — Tisak Tiskare Ustaškog pokreta, Berislavićeva ulica 10. — Za tiskaru odgovara Viktor Smokvina, Zagreb, Medovićeva ulica 2.

napora tež-
žbe putni
rija . . . :

Poslije napora tež-
ke s l u ž b e putni
obrok prija . . . :

